Массе а мехкий пролетареш, вӀашагӀкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШИНАРА, 21 октябрь, 1975 шу. • № 126 (5197). • Мах 2 кеп.

Советски Союза къахьегамхой! Къовсам лоаттабе къахьегама овсарлеи производства эффективности лакхъяр духьа, продукци дукхагӀа, дикагӀа, дӀадодар кӀезигагӀа долаш тела гӀерта!

(Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 58 шу дизара хетадаьча КПСС ЦК ТӀахьехамащцара).

ШУ ДОЛАДЕЛЧА ГӀОНЕ

Карабулакски бурув тохара управлене бурувдеттараша ханал хьалха, 9 октябре, кхоачашъяьй укх шера итт бетта план. Шу доладелча гӀоне 14,5 эзар метр лоаман породашта бурув техад.

Карабулакски УБР йиъ бригада коллективаша хӀанзле шера план кхоачашъяьй. Царех я буровой начальник Михайлов Степан Игнатьевич вола бригада. Цу коллективо укх шера 1500 метр бурув тоха дезача 2600 метр лоаман породашта бурув техад. Иштта шоай укх шерара планаш кхоачашъяьй М. Ф. Трусова, И. И. Соломатина, И. Г. Черепова кулгалдеча бригадаша.

А. БАКАЛЮК.

Октябра цӀейна

Доккхий толамаш доахаш накъаболх Сийлахь-боккхача Октябра 58 шу дизара старогрозненски мехкдаьттахой. Укх шера ийс бетта планал совгӀа 63 эзар тонн мехкдаьтта даьккхад цар. Управлене ерригача районий инженерно-технологически службай коллективаша тӀехкхоачашъяьй мехкдаьтта даккхара план, 2,4 процент лакхъяьй къахьегама овсарле, планал совгӀа 1187 эзар сом пайда баьб.

Дика лел гӀулакхаш октябрь бетта а. Хьалхарча шийтта дийнахьа планал совгӀа даьккха 7 эзар тонн мехкдаьтта дӀадахийтад мехкдаьтта чакхдоахача заводашка.

Т. АЛЕКСЕЕВ.

Дика вӀаштӀехьдаьха дӀахьош да гурахьа юв культураш дӀаера балхаш Грозненски района 1 Мая цӀерагӀа колхозе. ИттлагӀча пятилетка хьалхарча шера чуэцаргболча хьувкъама лаьрхӀа 3970 гектара тӀа дӀаде дезаш да гурахьа дув кӀа, мукх.

Деррига балхаш агротехнически дикагӀйолча лоаццача хана чакхдаха гӀерташ хьинаре къахьег берригача, гурахьа юв культураш дӀаювча болх беча, наха.

Гурахьа юв культураш дӀаювча агрегатий коллективашта юкъе яьржача яхье хьалха трактериста Бачаев Салмана кулгалду коллектив я. Цунца цхьана къахьегаш ба сеялкаш тӀа болх беш бола Абдулхажиев Рамзан, Байзатов Ваха, Усманов Висит.

СУРТА ТӀА: (лохерчун тӀа) Грозненски района 1 Мая цӀерагӀча колхозе гурахьа юв культураш дӀаювш я; (лакхерчун тӀа) цу колхоза дикагӀа бола къахьегамхой (аьрдехьара аьттехьа) Абдулхажиев Рамзан, Байзатов Ваха, Усманов Висит, Бачаев Салман.

В. ЕЛИЗАРОВА сурташ.

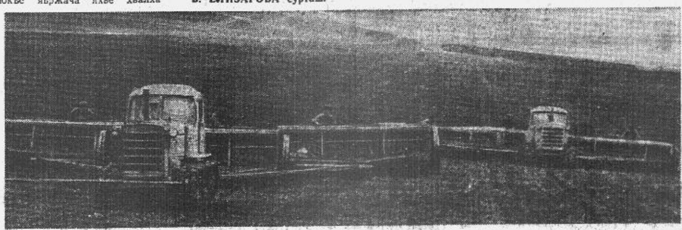

Керда деккхараш тӀаийцад

Малгобекски маькх еча завода коллективо дерригача экономически хьокхамий ийс бетта план толамца кхоачашъяьй. Продукци маьхала яккхара план 112 процент кхоачашъяьй. Планал совгӀа 290 тонн маькха-булочни изделеш арахийнай. Из соаккарчул 190 тонн дукхагӀа я.

ИйслагӀа пятилетка чакхйоалача шера доккхий къахьегама толамаш даьхад къонача коммуниста Ф. У. Чахкиевас кулгалдеча комсомольско - кагирхой бригада коллективо. Шоай ийс бетта план 118 процент кхоачашъяьй цу бригада болхлоша. Иштта дика производственни планах лоархӀаяьй З. М. Балоеваси В. Г. Волковаси кулгалду бригадаш.

Къахьегаме масал луш ба тестоводаш М. Дзортова, З. Тагирова, пекарь С. Серсултанова, Х. Сагиева, Г. Федорова, К. Алероева, слесараш К. Сагиев, М. Тангиев, У. Исиев, С. Оздоев, иштта кхыбараш а.

1975 шера Ерригсоюзни социалистически яхье толамаш дахарах, пхе шера план ханал хьалха кхоачашъярах «ИйслагӀча пятилетка ударник» яха сийлен цӀи еннай З. Дударовайна, Л. Медовайна, К. Сагиевна, Г. Федоровнайна, В. Эсмурзиевна. Дуккхача болхлошта «1975 шера социалистически яхье котваьннар» яха значокаш еннай.

Хьалха тӀаийца хиннача социалистически декхарашка цӀаькха хьежа керда социалистически декхараш тӀа а ийца производства темпаш сихъяра, маькха-булочни изделей ассортимент дукхагӀа хилийтара, арахеца продукци дикагӀа хилийтара шерра социалистически яхь яьржай заводе. Арахеца продукци дика хилийтара хӀара смене шиь технолог ва, центральни лабораторе тӀахьожам чӀоагӀбаьб, караерзаяьй бод хьоккхабара йола прогрессивни метод. Боккха лоархӀам болаш да маькха ресурсашта кхом бар. Маькхаш еча производства керттера бедал хьоар да. Хьоар кӀезигагӀа дойтара бод боллар дикагӀча прогрессивни методагӀа де доладаьд. Цул совгӀа балха юкъедоаладаьд кердача тайпара хьоар леладелга.

Уж ерригга мероприятеш чакхъяхарах укх шера ийс бетта 5 тонн хьоар кходаьд. Производства эффективность лакхъяра, арахеца продукци дикагӀа хилийтара боккха лоархӀам болаш да болхлой кадраш, специалисташ кийчбар. Укх шера московски кхачан техникуме деша бахаб Т. В. Мановицкая, М. М. Буражева, Я. А. Келигов, М. Х. Евлоева.

Укх шерара паччахьалкхен план декабре кхоачашъе дош деннад мастераша В. Г. Волковас, З. М. Балоевас, З. М. Темировас кулгалдеча бригадаша. Завода коллективо дош деннад КПСС XXV съезда сийн ийслагӀча пятилетка план 7 октябрей, хӀаьта пятилетка тӀеххьарча шера план 5 декабрей кхоачашъе.

Х. БУЛГУЧЕВ,
МалгӀабикерча маькха завода директор.

ЯХЬЕ ЯЬННАЧА КОЛЛЕКТИВАШКА

«КПСС XXV съезда баха мабоаггӀара накъабахар духьа яьржача социалистически яхье денгара денга шоай балха толамаш совдоахаш арахецаш йолча продукце дикал лакхъеш хьайоагӀа Грозненски специализированни швейно - ткацки производственни объединене коллектив. Ийс бетта план 15 сентябре кхоачаш а яь, планал совгӀа 250 эзар сома продукци маьхала яьккхай цо. Цу предприяте арахец тайп-тайпара продукци: кӀувсаш, палазаш, кхалнаьха йовлакхаш, иштта кхыйола продукци. Укх ийслагӀча пятилетка шерашка 45 кердача тайпара продукци арахеца йолаяьй цу предприяте коллективо.

ХӀанз цу кӀувсий изделена паччахьалкхен дикала Знак ялийтара тӀехьа къовсам лоаттабеш ба. Цхьаццайола продукци арахецара пхе шера план кхоачашъяьй объединене. Кховзткъеи иттнел совгӀа болча болхлоша шоай пхе шера планаш кхоачашъяь иттлагӀча пятилетка чотах дика къахьег. Объединене болхлоша шоай керттера декхар лерхӀ парте съезда накъаболхаш шоай торонех биззa пайда эцар, хӀаьта производства эффективность лакхъе, арахецаш йола продукци дика хилийта. Белгалдаккха деза цар хьаеча продукцена цхьаннахьара рекламаш ца йоагӀилга. ИйслагӀча пятилетка задани 5 декабре кхоачашъе дош деннад предприяте коллективо. ХьатӀайоагӀача партийни съезда сийна доккхагӀа социалистически декхараш тӀаийцад цу коллективо. Цо лаьрхӀад съезд хьаеллача денга иттлагӀча пятилетка хьалхарча шин бетта плани продукци арахецарей цун реализаци ярей шера плани укх шера 24 декабре кхоачашъе, бедалахи материалахи кхом барах 28 эзар сом пайда бе, балха юкъейоалаяьча рационализаторий предложенеех ийс эзар сом пайда эца. Объединене цехашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхле лелаеш хьайоагӀа Ляув Махьмуд Идрисовича кулгалду ткацки цеха коллектив. КПСС XXV съезда сийна дӀахьоча къахьегама вахте шоаш доахача толамех, болхлошта юкъерча социалистически яхьах дувц цеха начальника Махьмуд Идрисовича: — «Тха цехо арахецаш я кхаь-йиъ тайпара продукци. Из продукци дӀайода вай мехка дуккхача городашка. Шоай керттера декхар лерхӀ цеха болхлоша арахецаш йолча продукцена рекламаци хургйоацаш из дика йолаш арахецар».

Укх шерара ийс бетта план май бетта кхоачашъяьй цу коллективо. Сентябрь бетта план ханал хьалха кхоачашъяь планал совгӀа 100 эзар сома продукци арахийцай цехо. Иштта хьинар айдаь доккхий къахьегама толамаш доахаш хьайоагӀа из коллектив.

Укх шера тӀаийцача социалистически декхарашка а хьежа вай парте XXV съезда сийна лаьрхӀа кхы а керда декхараш тӀаийцад цу цеха коллективо. Уж кхоачашдара оттаяь мероприятеш я. Цу гӀулакхо къаьстта доккха гӀо ду производства эффективность лакхъяра, бедала кхом бара. Бригадаша вӀаши социалистически яхь лелаярах доккха новкъостал хул балха толамаш денгара денга совдахара. Из болх дика дӀабахьара доккха гӀо ду цеха партийнии профсоюзнии организацеша. Хьалха ма-аллара ийс бетта план май бетта кхоачашъяь цу хана денз тахьарча денга кхаччалца цу цехо баь пайда цхьа миллион гаргга сом ба. Цу цеха коллективо социалистически яхь лелаю объединене трикотажни цеха коллективаца. Цехе шиь бригада я болх беш. Социалистически яхье хьалхле лелаеш хьайоагӀа Буденная Мария Евгеньевнас кулгалду бригада. Цу бригаде къахьегаш ба дуккха къона кхалнах, мехкарий. Дика къахьегаш хьабоагӀа къона ткачихаш Садаева Тамуся, Хутаева Розе, Хутиева Лида, Красильникова Валентина, Шадаева Роза, Ильясова Рукъет, Кекоть Валентина. Шоай заданеш даим тӀехкхоачашъю цар. Цар хӀаране шоай пхе шера план кхоачашъяьй, хӀанз иттлагӀча пятилетка чотах болх беш ба. Иштта цу бригадал кхы дукха тӀехьа ца юсаш хьайоагӀа Кузьмина Софья Андреевнас кулгалду бригада а. Цу бригаде къаьстта дика толамаш доахаш белгалбаьннаб сновальщица Висханова АсмаӀ, Попова Валентина, Шавакова Шура, Карашаева Тамара, Куликова Лида, кхыбараш.

О. ШАДИЕВ.

180 ЭЗАР ТОНН СВЕКЛАШ ДӀАЯЛАР ДУХЬА

ИйслагӀча пятилетка укх тӀеххьарча шера вай колхозийи совхозийи свеклаш лелаераш паччахьалкхенга 180 эзар тонн мерза овлаш дохка дезаш ба. Из декхар кхоачашдара кхы а дукха къахьега деза цар.

Районни управленей, боахамий специалисташа даьча лоархӀамех паччахьалкхен план кхоачашъе торонаш я вай. Масала, Ачхой - Мартановски района «Лермонтовский» совхоза специалисташа яхачох хӀара гектара тӀара 200 центнер мерза овлаш гулде вӀаштӀехьадаргда свеклаш лелаерий, «Самашкинский» совхозе — 209 центнер, «Шалинский» совхозе — 230, «Гехинский» — 240, хӀаьта Мичурина цӀерагӀча совхозе 550 гектарах хӀаране тӀара — 285 центнер.

Ужжал свеклаш яха йиш я хӀара гектара тӀара. Цхьабакъда тӀагӀертта къахьийгача мара кхоачашдулургдолаш дац из декхар.

Вай республике дуккха а свеклаш лелаераш из маьхала технически культура кхеяра йоккха балха опыт йолаш ба. Хьаэцаргья вай, масала, Гудермесски района «Терек» совхоза звеньевая Ядуева Кхокха. 1974 шера доккхий къахьегама толамаш дахарахи шекара свеклаш дика хьувкъаярахи СССР Хьалха боахама карагӀдийннарий Выставка «Дото медаль» дипломи деннад цунна. Укх шера кхы а беркатегӀа къахьийгад цо. ХӀара гектара тӀара 450—500 центнер мерза овлаш гулдергда аз, йоах Кхокхас.

Сихбенна шекара свеклаш чуэцаш ба «Гехинский» совхозе. Дика толамаш доах болхлоша Тукшаева Кейпас, Сардалова Халипата, кхычар.

— Тха звено сомий бешамашка болх беш я. Гаьнаш еӀа даьнначул тӀехьагӀа кхашка минеральни удобренеш йоаржаеш къахьег оаха. ХӀаьта хӀанз шекара свеклаш чуэцаш да, — йоах звеньеваис Сулейманова АсмаӀа.

Сулейманова АсмаӀ совхоза коллективо лоархӀаш саг я. Боахама кулгалхоша из дуккхаза а белгалъяьхай сийлен грамоташи ахчан премеши яларца. Из я Урус-Мартановски районни Совета депутат.

Кхы а дукха болхлой ба вай республика боахамашкара шекара свеклаш сихагӀа чуийца яхара шоаш кхо ца беш хьинаре къахьегаш.

Таханарча денга колхозашкеи совхозашкеи хьааьхкай 56 эзар тонн шекара свеклаш, хӀаьта шекар доаккхаш заводе дӀакхаьча мерза овлаш 45000 тонн да. Гуш ма-хиллара, 10 эзар тонн совгӀа шекара свеклаш укх хӀанз кхай тӀа хьа а аьхка. Иштта дукха мерза овлаш кхай тӀа Ӏара дукхагӀча даькъе шекар доаккха завод я бехке.

Масала, нагахьа санна биззача низах болх беш хилча вай республика боахамашкара 2 эзар тонн шекара свеклаш дӀаэца йиш я завода хӀара дийнахьеи буси. Иштта цо шиь болх вӀаштӀехьабаьккхача хӀанз санна 5—6 дн доаккхаргдацар свеклаша кхай тӀа ухкаш. ХӀаьта агротехнически бокъонех 2—3 денал тӀех ара алийта мегаргьяц из культура. ХӀаьта кхай тӀа илла шекара свеклаш матара яхан овлаш дохкаденнеи хул.

ХӀара шера вай боахамаштеи Нохч - ГӀалгӀай шекар доаккхача заводаи юкъе договор-контракт оттаду. Цу тӀа белгалдоаккх хӀара колхозагареи совхозагареи укх ханага еррал шекара свеклаш заводо хьаэцаргхилар. Заводеи боахамийи кулгалхой вӀаши дага а баьнна оттаяь график я. Из чӀоагӀъяьй республика Министрий Советo. Цу графикага хьежжа хӀара боахамагара мерза овлаш хьаэца деккарийла я завод. Из график йоаггӀача тайпара кхоачашъеш хилча завода а цуница договораш оттадаьча боахамий а болх лерттӀа дӀагӀоргба. ХӀаьта кхай тӀа дукха шекара свеклаш Ӏайна хиларо хьахьокх заводо биззача низах болх ца белга. Из бахьан долаш дӀачулу свеклаш ейгӀа хул, цар дикал а хила ма-еззара хилац.

Шекара свеклаш кхай тӀа дукха Ӏар шоллагӀа бахьан да, заводе из дӀаяхьа кхоачам боллаш транспорт ца хилари мерза овлаш дахьаш ена автомашина е трактор дукха гоаяри. Цу гӀулакхо тешал ду заводаи боахамаштеи юкъера договор лерттӀа кхоачашдеш ца хилара. Къаьстта дукха транспорт Ӏов заводе Ӏуйрийнеи сайрийнеи. Иштта сел дукха уж Ӏовргьяцар, нагахьа санна цхьан боахамо е массехк боахамо белгалъяьча хана шекара свеклаш хьакхухьаре. Бакъда, цу тайпара болх вӀаштӀехьабаккхара тоъал транспорт еза. ХӀаьта массаза мича хул транспорт эшшача хана. Из ниийслу автобоахамаша ханнахьа транспорт хьа ца яйтарах. Цудухьа из теркалдеш хила беза шекар доаккхача завода кулгалхой.

Дуккхача боахамаша тӀехкхоачашъяьй шекара свеклаш хьааххкара график. Масала, графикагӀа 2040 тонн хьаахка езача хӀанзле а 3745 тонн мерза овлаш хьааьхкад «Лермонтовский» совхозе. «Терек» совхозе хьааьхкараш 3568 тонн я, графикагӀа 1550 тонн йолча.

Цхьабакъда, республика цхьайолча боахамаша кхоачашъяц шекара свеклаш хьааххкара график. Масала, «Автуринский» совхоз графикагӀа 3825 тонн мерза овлаш хьаахка езаш яр, хӀаьта хьааьхкараш 2530 тонн мара дац. Шекара свеклаш хьааххкара график иштта кхоачашъяц Грозненски района Ленина цӀерагӀча колхозо, Гудермесски района «Дружба» колхозо, кхычар.

Дуккхача боахамашкара заводе хьаяхьа шекара свеклаш матара яхан варъеннеи хул. Цу гӀулакхо лохъю мерза овлай дикал. ХӀаьта колхозийи совхозийи кулгалхошта а специалисташта а дика ма хой, цу тайпара свеклаш дӀаялларах хӀара машинах боахама кӀезигагӀа хилча а 20 сом зе хулга.

ХӀанз я ахаш шекара свеклаш мара яц республика боахамашка чуийцараш. ДӀахо а дукха къахьега деза свеклаш лелаерий. Хьувкъам сихагӀеи цӀенагӀеи чуийца баккхара боккхача лоархӀаме да оттаьча графикага хьежжа боахамаша заводе шекара свеклаш дӀакхахьари, хӀаьта завода оагӀонгахьара транспорт хье ца йолийташ уж хьачуийяри. Цу гӀулакхо, шеко йоаццаш, новкъостал дергда паччахьалкхенга 180 эзар тонн мерза овлаш дохка, аьнна республика свеклаш лелаераша деннa дош толамца кхоачашде.

С. АКАЕВ,
республика юрта боахама министерства вокккхагӀа вола агроном.

СОВЕТСКО-ФРАНЦУЗСКИ ДОКУМЕНТАШТА КУЛГАШ ЯЗДАР

17 октябре Йоккхача Кремлевске Двореце кулгаш яздир Советски Союзаи Францеиеи юкъера доттагӀали цхьана леладу гӀулакхаши дӀахо дегӀадоаладара хьакъехьарча Декларацена.

Декларацена кулгаш яздир КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежневеи Французски Республика Президента Валери Жискар д'Эстэнеи.

Цул тӀехьагӀа кулгаш яздир советско-французски документашта.

Граждански авиацеи авиационни промышленностеи даькъе цхьана Ӏилма-технически промышленнии гӀулакхаш леладара хьакъехьа Советски Социалистически Республикай Союза правительстванеи французски Республика правительстванеи юкъе яьча соглашенена кулгаш яздир:

СССР правительствана хьалхара — СССР кхыча мехкашцарча гӀулакхий министра А. А. Громыкос;

Французски Республика правительствана хьалхара — Франце кхыча мехкашцарча гӀулакхий министра Жан Сованьярга.

Туризма даькъе цхьана гӀулакхаш леладара хьакъехьа Советски Социалистически Республикай Союза правительстванеи Французски Республика правительстванеи юкъе яьча соглашенена кулгаш яздир:

СССР правительствана хьалхара — СССР кхыча мехкашцарча гӀулакхий министра А. А. Громыкос;

Французски республика правительствана хьалхара — Франце кхыча мехкашцарча гӀулакхий министра Жан Сованьярга.

Энергетика даькъе цхьана гӀулакхаш леладара хьакъехьа Советски Социалистически Республикай Союза правительстванеи Французски Республика правительстванеи юкъе яьча соглашенена кулгаш яздир:

СССР правительствана хьалхара — СССР Министрий Совета Председатела заместитела В. А. Кириллина;

Французски Республика правительствана хьалхара — Франце промышленностеи Ӏилмаи тохкамийи министра Мишель д'Орнанос.

Советско-французски документашта кулгаш яздеча хана цига бар:

советски оагӀонгахьара — Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев; хӀаьта иштта СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместителаш, СССР Министрий Совета Председатела заместителаш, СССР министраш, кхыбола официальни нах;

французски оагӀонгахьара — экономикаи финансайи министр Жан-Пьер Фуркад, Президента канцеляре генеральни секретарь Клод Пьер-Бросолет, посол, Франце МИД генеральни секретарь Жоффруа де Курсель, Советски Союзера Франце посол Жак Вимон, кхыбола официальни нах.

(ТАСС).

ФРАНЦЕ ПРЕЗИДЕНТ ЦӀАВАХАР

18 октябре Москвера шийн сесагаца дӀаццӀавахар СССР Лакхехьарча Совета Президиумои Советски правительствои вехарагӀа официальни визитаца вена Советски Союзе хинна Французски Республика Президент Валери Жискар д'Эстэн.

Францеи СССР-еи паччахьалкхений байракхашца егача аэродроме В. Жискар д'Эстэн накъавоаккхаш вар КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, СССР кхыча мехкашцарча гӀулакхий министр А. А. Громыко, кхыбола официальни нах.

Кремлерча резиденцера аэродроме водача наькъагӀа столица улицашкеи майдашкеи - Франце Президентага В. Жискар д'Эстэнага а советски кулгалхошка а дегтӀара моаршал телаш бар москвичаш.

Самолеташ гӀеттача майдан тӀа сийлахьа ха оттадир Герзашцарча Низий кхаь тайпах — гӀашлойх, летчикех, моряках. Сийлахьча хаи начальника рапорт делар В. Жискар д' Эстэнага. Французски Республикаи Советски Союзеи паччахьалкхений гимнаш лекхар.

Л. И. Брежневи Валери Жискар д' Эстэни сийлахьча хана хьалхашка гӀолла тӀехбаьлар. Аэродроме болча столица къахьегамхой викалаша моаршал телар Л. И. Брежневги В. Жискар д' Эстэнагеи. Французски Республикана керте латтачоаи кхыча французски хьаьшаштеи зизаш делар.

Самолета лоамена юкхе В. Жискар д' Эстэнеи цун сесагеи, Президента улувбаьнна баьхкача французски паччахьалкхен деятелий никъ дика а бийца, царцара вӀашагӀкъаьстар новкъостий Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин, А. А. Громыко.

Сийлахьа ха тӀехдаларша чакхъяьлар хьаьший накъабоахаш хинна торжественни церемони.

(ТАСС).

СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕРЧА ӀИЛМАИ ТЕХНИКАИ ДАЬКЪЕРЧА СССР ЛЕНИНСКИИ ПАЧЧАХЬАЛКХЕНИ ПРЕМЕШТА ЙОЛЧА КОМИТЕТЕ

17 октябре Москве академика М. В. Келдыша председателал а деш заседани хилар СССР Министрий Советерча Ӏилмаи техникаи даькъерча СССР Ленински Паччахьалкхени премешта йолча Комитета пленума.

Цун балха юкъе дакъа лаьцар боккхийча Ӏилмахошеи СССР халкъа боахама специалисташеи.

Пленумо, хьажа а хьежа, дийцар 1975 шера СССР Паччахьалкхен премеш яхара кхайкаяьча конкурсе дакъа лоацаш дола деррига балхаш а, хӀаьта иштта уж балхаш общественносто дувцарах Комитетага хьаяхьча еррига материалаш а.

Доазол дехьара хоамаш

ШВЕДСКИ ӀИЛМАИ АКАДЕМЕ РЕШЕНИ

СТОКГОЛЬМ. (ТАСС). Укхаза хьаккхайкадаьд, профессора Л. В. Канторовичаи американски профессора Ч. Купмансаи экономически Ӏилмай даькъера 1975 шера Нобелевски преми хьожаяь хилар.

Преми хьожаяьй экономика ресурсех пайда дикагӀа эцара теори кийчъярах.

• • •

МАОИСТИЙ ВӀАШТӀЕХЬДОАЦА ГӀУЛАКХАШ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Колониальни мехкаштеи халкъаштеи кортамукъале яларах йола Деклараци чакхъяккхара йолча ООН Къаьсттача комитета (деколонизаце Комитет) Фредерик Жолио-Кюре цӀерагӀа «Машара дошо медаль» еннача Дерригдунеи Машара Совета хьакъехьа вӀаштӀехьд аца гӀулакх хьовзадир ООН-ерча пекински делегаце.

ООН штаб-квартирерча торжественни заседане Дерригдунеи Машара Советехи деколонизаце Комитетахи меттӀаьлеш дувцара трибунах пайда ийцар пекински делегата. Медаль дӀалуча хана заседане залера араьлар маоистски делегаци.

ВСМ Генеральни секретара Р. Чандрас доаггӀаш дола жоп делар маоисто эхь ца хеташ даьча къамаьла духьала. Р. Чандрас белгалдаьккхар, цо даь къамаьл пекински кулгалхой колониализмаи империализмаи низех дӀакхийтта хилар хьахьокхаш дола цхьаькха тешал хилар.

Китайски викало хьовзадаьча гӀулакхо эгӀазбигар зале хинна делегаташ.

• • •

«АНГЛЕ СИЙЛЕН» ТӀЕХХЬАРА ДЕНОШ

ЛОНДОН. (ТАСС). Шийтайпара «некролог» араьккхай лондонски газеташа: укх геттара гаргарча хана кхы хургйоацаш дӀаяргья «Англе сийле» яха гӀоръяьнна цӀилеторгаш арахецаш хинна цӀилеторгий фабрика. Королева Виктори йолча хана а тӀехьатоаенна хинна из предприяте болх дӀаболабаьча бӀаь шу совгӀча хана цхьа миллиард цӀилеторгий пачка арахийца Ӏийнаяц, шоай массазарча оамалагӀа, мехка эгара сакъердамегӀа хеташ бола бегаш цар тӀа кепа а беттаб.

Таханара бараш бегаш бац англичанашта: ирлуш латтача экономически кризисаца цхьана тӀа-тӀа дукхагӀа дӀайоахаш латт предприятеш, цар чура къахьегамхой хьабе болх боацарий мугӀарашта юкъе а лехкаш.

ТӀом чакхбаьнначул тӀехьагӀа цӀаккха а ца хиннача тайпара дукха Ӏайнаб Великобритане хьабе болх боацараш — уж хӀанз цхьа миллиони 250 эзари ба.

ОТЧЕТНО-ХОРЖАМИЙ СОБРАНЕШКАРА

ГIУЛАКХХАШ ДИКАГIА ХИЛА ЙИШ ЯР

«Кавказ» колхоза правлени йолча хьалхашка кхыча гоlтара агитацена юкъе хоза кийчлаь хьалтеха да нlслагlа пятилетка йистейоалача шера колхозхоша тlаийца социалистически дехкараш. Цар тlа белгалдаьккхад: 11 эзар тонн совгlа ялат чуэца, 750 тонн дулх даккха, 1420 тонн шура яккха, 1000 совгlа тонн баьцадаараш чуэца, иштта кхы дlахо а. Хаьдда белгалдаьккхад паччахьалкхенга дохка лаьрхlар а.

Цу юкхе мелаца дlаяздаь да укх шера 1-ча октябре кхаччалца колхоза карагlдаьннараш. Тlаийначa дехкарех цхьаккха а кхоачашдаьдац.

Цох шеквальна, — мишта кийчбеннаб шун коммунисташ отчетно - хоржамий собранега? — аьнна аз хьаттача колхоза парткома секретара А. Я. Кокова йоах:

— Доаккхал де хlама дац. Колхозо цхьаккхача а хьокхамах нйслагlа пятилетка кхоачашъян...

Хlана йисай колхоза партийни организаци а цун хьалхленца ёррига колхоз а нйслагlча пятилетка дехкараш кхоачаш ца деш? Цун бахьанаш токкилга, эца йиш а йолаш пайда ца эцаш йиса торонаш белгалйоахилга, лаьттанцара а хьайбашкара а йоаккха продукци алсамъяккхара ерригача торонех бизза пайда эцара наькъаш къоастаделга, уж гlулакхаш чакхдоахача парторганизаце яь влияни хьагойтилга — из дар шин шера акъа шоай отчетно - хоржамий собране вlашагlкхийттача колхоза коммунистий къоастаде дезаш хинна дош. Керттерча даькъе цунна тlаерзаяь яр отчетни доклад а, хlаьта собране коммунисташа даь къамаьлаш а.

80 совгlа коммунист ва колхоза партийни организаце, цунна чуйоагlа ялх цехови партийни организаци. Халагlа а бехктокхамегlа а мел йолча моттигашка къахьегаш ба коммунисташ. Хlара КПСС члено, парте Устава тlа белгал ма-даккхара, ший дехкар дизза кхоачашдеш хилча боккха низ ба колхозера коммунисташ.

КПСС XXIV съезда, парте Центральни Комитета Нохч-Гlалгlай обкома, Магlалбика горкома решенеш кхоачаш а еш дукккхача лоастамех организаторски а идейно - политически а болх чакхбаьккхаб колхоза юкххьанцарча партийни организацеша, цун парткомо. Цунна тешал ду отчетно-хоржамий собране парткома болх мегаргболаш лархlаро а.

Хlаьта а боахама хьалхашка лаьтта юртбоахама продукци яккхара а из кийчъяра а дола пятилетка дехкараш кхоачаш ца деш дисад. Собране белгал ма-даккхара, эггара хьалха цу гlулакха бехктокхаме я партийни организаци, коммунисташ.

Укх тlехьарча шин шера дlа ца луш колхоза тlадисад паччахьалкхён декхар: ялат 2000 тонн, гидуаргаш — 500 тонн, дукха кхыйола продукци.

Хоаш да укх тlехьарча шерашка, къаьстта укх шера, хаоттама хьалаш lалаьмате хала нийсденнилга, дукххача боахамашта из lеткъалга.

— Цу хьалашка а, — нийса белгалдаьккхар докладчика а, тlаккха собране къамаьл даьча колхоза керттерча агронома В. Н. Крошка а, — кхаш леладарий гlулакхаш белгала дикагlа хургдар боахаме йолаш йолча ерригача торонех бизза пайда иlца баларе.

Колхова 1731 гектар хий дехка лаьтташ да. Миллонаш сомаш дlадахийта кийчдаьд колхоза хий дехка из-зал кхаш. Йолаш я мел эша техника. Лерттlа lунал деш из лаьтта леладича бlарча боккха боахам ба из ше. Цу кхашка духхьал гурахьа дув ялаташ дlа а дийна уж агротехника ма-яххара хьалкхедича паччахьалкхенга ялат дохкара план кхоачашъе торо хургьяр.

Ялаташ дика хьийкъача шерашка колхоза цхьадола хий ца дехкача кхашкара а гектара тlара 30—35 центнер йоалаш кlан мукхи чуэц. Хий дехкача кхай цхьан гектара тlара 30 центнер мукъагlа ялат чуийщача а цох 5100 совгlа тонн хул. Хlаьта пятилетка планах шера паччахьалкхенна колхозо дlадала дезар 3100 — 4500 тонн ялат мара дац.

Хий дехкача лаьтташка баьцадаараш леладу бригада а я колхозе. Мишта кхоачашдаьд цо укх шера ший декхараш? План 1050 тонн йолча, тахханалца чуийца баьцадаараш 130 тонн мара яц.

Колхоза йиълагlа участок (начальник А. Т. Герасименко, цехови партийни организаце секретарь М. В. Кузуева) я хий дехка лаьтташ леладеш, белгалдаьккхар собране. Цу участка къаьстта йоакхо яьй колхоза парткомо а правлене а. Укхаза хьежаяьй дикагlйола техника, толашагlбола механизатораш. Укх шера шоаза парткоме дийцад цун болх тоабара дош.

Из бахьан долаш хий дехкача цхьадолча кхашкара хьувкъам чуийцаб. Масала, укх шера 42 гектара тlара 40 центнер хьажкlаш яьхай. Гlожа а моша а доакъараш lалашдеча боккха пайда баьнаб.

Деррига хиш дехкача кхашка иштта дика ялаташ кхеде йиш йолга хьагойт цо.

Тlаккха малагlа бахьанаш да дерригача хиш дехкача кхашкара иштта дика хьувкъам ца баккхара? Цун бахьанаш да хий дехкарий къахьегам лерттlа вlаштlехьа ца баккхар, дlайийнача хlамашта хан-ханнахьа хий ца тохар, царна пайданегlа хургдолаш бус хий деттилга вlаштlехьа ца даккхар, хий детта техника дукххача даькъе пайда ца эцаш лаьтталга. Хlаьта ха хала дац аьхки кхоккаденача дийнахьа техача хих баьцовгlашта дукха пайда ца боалилга.

Колхоза коммунисташа къаьстта терко тlайохийташ дийцар цехови партийни организацей болх айбара, хlара коммуниста бехктокхам лакхбара, из балха а вахаре а шийгара дика хьокхам луш хилара дош. Цо йоагlа а йоагlаш йоккха моттиг дlалаьцар доклада тlа а коммунисташа даьча къамьалашка а.

— Геттара эсала болх бу вай цехови парторганизацеша, — белгалдаьккхар коммуниста П. А. Латунова. — Хlаьта цу организацешкара коммунисташ ба коллектива хьалхашка латта декхараш кхоачашдара эггара хьалха оарцагlбовла безараш, парте боацараш тlехьа баха безараш. Из тахханалца гуш дац. Цехови парторганизацей балха боагlагlача тайпара лостам лац колхоза парткомо. Из кхоачамбоацар дlадаккха яеза дlахо йодача хана.

— Колхозе коммунисташ дукха ба, — дувцар тракториста Н. Е. Шатова а кхыбараша а, — цхьабакъда поручениеш йизза кхоачашъераш кlезига ба. Уж а дукхагlча даькъе массаза цаlаш ба. Коммунисташ ба балха а вахаре а шоашкара дика хьокхам гойта безараш. Хlара коммунист иштта валаре, партийни организаце дисциплина чlоагlа яларе тахан вай дувца кхоачамбоацараш хургдацар, е дукха кlезигагlа хургдар.

Боахаме дукха ба дисциплина телхаераш. Царна юкъе ба цхьацца бола коммунисташ а. Белгалдаьккхача кхоачам ба отчетни хана кхо коммунист парте мугlарашкара дlаваьккха хилар, дукккхабараштa кхы тайпа партийни бехк баь хилар.

Цо тешал ду хlара коммуниста бехктокхам айбара, партийни дисциплина чlоагlъяра болх парткомо а цехови партийни организацеша а дlахо йодача хана къаьстта терко еш лелабе безилга.

Колхозе дукха ба шоай пятилетка толамца кхоачашъяь доаркаш, жа лелаераш, хьакхарч лелаераш, механизатораш. Цар балха говзал lомаелга, из массане караерзаелга lалаьмате боккхача лоархlаме да колхоза боахам дlахо айбара, боахама хьалхашка латта декхараш дизза кхоачашдара.

— Шофер хиларца дукхаахьа вахе хул со, — аьлар коммуниста Г. Л. Чебакаурe. — Машинаш тlа е комбайнаш тlа цар баь болх гойташ дола цlе седкъий латта механизатораш бlаргабайча цкъарчоа хоза хет. Дlахо уйла йича тхо долча хlана дац ер аьле дагахьа повкъа хул. Колхоза парткомо, профсоюзни организаце вlаштlехьдаккха йиш йолаш хlама да из. Тlаккха дикагlа леларгъяр колхозхошта юкъе социалистически яхь, чlоагlагlа хургбар цун низ, лоархlам.

Къаьстта терко тlайохийташ дийцар собране гуйрэн балхаш дикагlча ханашка чакхдахара, тlадоагlача шера хьувкъама ларл йоллара, хьайбаша лерттlа lа доаккхилга lалашдара, техника бlаьстан балхашта кийчъяра, лоацца аьлча, кердача къахьегама толамашца парте XXV съезда накъадахара дезараш.

Колхозхошта юкъе шерра яьржай парте аргlанарча съезда сийна йола яхь. Из къаьстта дика бlаргагу гурахьа ялат дlадувча механизаторашка хьежача. Колхозе хlинзлехьа дlадийнад 4000 гектар гаргга гурахьа дув ялаташ, план 4355 гектар йолча. Укх деношка ялаташ дlадувлга йистедаккха лаьрхlа хьинаре къахьегаш ба колхозхой. Дукха хlама даьд агротехнически культура лакхъяра, сорташ кердадахара.

— Бlаьсти балхашта эша техника меттел, комбайнаш а, КПСС XXV съезда болх дlаболалуча денга кийчъяьккха лаьрхlа болх беш ба колхоза механизатораш, мастерской болхлой, — аьлар механика В. П. Бекетова а кхыча коммунисташа а. — Цхьабакъда машинашта эша оатхалаш lалашъяра гlулакх во латт. «Сельхозтехника» республикански объединене ханнахьа кхоачашдац тха заказаш.

Критика а самокритика а йолаш дика чакхъяьлар колхоза коммунистий отчетно-хоржамий собрани. Цун сов цам тlа белгалдаьккхад партийни организаце беррига организаторски а идейно - политически а болх дlахо тоабара, дикача толамашца парте XXV съезд белгалъяккхара наькъаш.

Собране хержар керда партком. Цун хьалхарча заседане юха а колхоза парткома секретаралла А. Я. Коков хержар.

А. БАСИЕВ.

МОСКВА. Пятилетка чакхйоалача шера толамца къахьегаш я № 1 йолча ДСК 40-гlча комсомольско-кагирхой монтажни управлене гlишлошъерий РСФСР заслуженни гlишлошъер Авилов Анатолий керте латта бригада. КПСС XXV съезда сийна къахьегама вахте а этта лакхара дехкараш тlаийцад цар шоашта — шера программа, хьалхагlа лаьрхlа хиннача 22 декабре а ца еш, 1 декабре кхоачашъе, аьнна.

Шу чакхдалалехьа бригадо хьалдергда цхьаькха цаl — пятилетка планал совгlа пхелагlа цlа.

СУРТА ТlА: коммунистически къахьегама ударникаш штукатур комсомолка Н. Воробьеван (аьрдехьара 1 яр) КПСС членалла кандидат штукатур Р. Камалитдиновай.

В. МАСТЮКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДИКАЧА НАХАХ

ГIУЛАКХХАЦА А ОАМАЛЦА А

Хlамаш тегача машина дlатlахайна ягlа герга, безаме юхь йола, баьле мора корта бола йоl. Школе деша дагlача берий костюм еш йоал из. Хьакхашта лел цун к..гаш, ше деча бlарг тlера баккхац цо. Дlатийга доал пиджака пхьош...

Цунгахьа юхаерэ хьалхашкарча машина тlа болх беш ягlа къона йоl. Ше тегаш йола хlама хетт цо цунга. Хьа а гlетте, дlатlайода из, шийга хьатта хlама мишта тега еза дlа а хьекхе, ше тlа а латташ дlатегийт из. «Хlа, иштта тегаргья lа», аьле, юха lохов ший машина тlа.

Цо кlезига lомабаьбац эггара хьалха балха баьхка къона мехкарий. Цо хьийха я Яковлева Таня, Гизатуллина Лиля, Чахкиева Рая, кхыбараш.

— Эггара хьалха се укхаза балха енача хана цхьаккха говзал йоацаш хиннача сона чlоагlа дика хетар ца ховр хьааьлча, сайна хьехар дича, — йоах цо. Из я Грозненски швейни производствении объединене 1-ча филиала швея-резервистка Лисица Галя. Резервистка яхилга да цехе беш бола массе а тайпа болх ховш хилар.

— Ер болх дукха безабенна янзар со укхаза йоагlача хана, деша яха елча, чакх а ца йоалаенна, ера. Бакъда тlехьагlа безабелар, ма-дарра аьлча, укх чу болх беча дикача наха безабалийтар. Цудухьа хlанэ керда енача йоlо сайга цхьа хlама мишта де деза аьнна хьаттача, дега тоам хиле дlадовзийт аз из, дагабох сайна цхьан хана хьийхараш.

Итт класс яьккха хlаьтта кхийна йоl яр Украиннера дешаяха Грозне енача хана Лисица Галя. Шоай цlен саг саина хеташ тlаийцар из ду филиала боккхагlа болча болхлоша кхалнаха, из кхычахъара хьатlаена, укхаза гаргара а вовзаш а саг воацаш йолга хайча чуlе фусам лаха новкъостал дир.

Иштта езаелар Галяйна Грозный. Хьатlайоалайир цо ше йолча ший ши йиша а.

Эхь хеташ, эздел долаш, доккхал ца дезаш хlама ловзара, дикагlа хьадара тlера йолча цо зехьа доадинзар шийна даь новкъостал. Балха этта цхьа шу а даладехьа белгалъяла йолаелар из ше хиннача 8-ча участке. 1946 шера дена цига болх беш хьайоагlача сменни мастера, коммуниста Маршалкина Вера Ефимовнас хlаьта аьлар цох: «Из йизза швея хургйолаш я».

Ше комсомолка хилара тарра производства кагирхой вахара юкъе хьинаре дакъа лоац цо, хlаьта комсомольцаша бюро членалла хорж из. Моллагlа шийна тlадилла декхар ший ханнахьа а дизза а чакхдоаккхаш хьайоагlа.

Цо дика къахьега, общественни вахара юкъе доккха дакъа лаьца хилара тешал ду болх бе йолаенна ши шу совгlа ха мара яланза йолча цунна сийлахь вокха Ленин ваь 100 шу дизара сийна эттача яхье хьалхалаттачарех хиларах тарра юбилейни медаль яларо а.

Хlаьта хlанзара нйслагlа пятилетка Лисицас дlайолайир коммунистически къахьегама ударник а йолаш. Галяс керттера теркам тlабадийтар ше деш дар дика хьадара. Из дизза чакхдаьнад цун. Цlаккха а нийсденналац цо яь хlама мегаргйоацаш хиларах юхайоаккхаш. Хlаьта хlама дика дора аьнна плани ше тlаийца декхараш кхоачаш ца деш а йисаяц из.

Пятилетка ер тlехьхьара шу долалуш пхе шера план кхоачашъяьяр Лисица Галяс. Балха норма халданза 140—160 процент кхоачашъеш хьайочгlа из. Хlанэ цо болх бу нйтлагlча пятилетка шоллагlча шера чотах.

Лисица Галяй вахаре йоккха моттиг лоац общественни гlулакхаша. Укх шера Грозненски горсовета депутаталла а хержай из.

— Производстве моллагlа а дика хlама дlадоладаьчарна юкъе тха Галя йолга ха мара дезац. — йоах филиала партийни организаце секретара Лежарева Ольга Николаевнас. — Коммунистически парте XXV-ча съезда сийна эггара хьалха социалистически яхь дlайолаяьрех я из, съезда сийна ше тlаийца декхараш сийленца кхоачаш а ду, кхычарна хьокхам а тел. Иштта хилар юрта къахьегамхошта гуйре чуерзаяра новкъостал де аьнна кхайкарал дича а. Эггара хьалха оалцагlъяьлар Галя. Хlанз КПСС членалла кандидат я Лисица.

— Ленински парте члена цlи лакха лоаттаергйола коммунист цох хургхиларах тешаш да тхо, — оал цунах.

Ю. ЮСУПОВ.

МОСКВА. Политически дешара системе 300 школе, кружоке, семинаре занятеш дlажайолаяьй МЭЛЗ производственни объединене.

Электровакуумни приборий заводе — объединене керттерча предприяте — кердача дешара шерага кийчлуш дукха болх баьб. Завода политически дешара кабинето керда литература йийцад, пропагандисташта эша материал хьадисташта къоастаяьй. Укхаза политически дешара, экономика, КПСС XXV съезда кийчо яра дерригача дешаех долча книжкай выставка яьй. Деррига а кабинете дола общественно - политически литература 6 эзар экземпляр да.

СУРТА ТlА: пропагандист Г. Дрозди радиолампай цеха партбюро секретара заместитель Е. Черниевай политически дешара кабинетерча книжкай выставка юхе ба.

В. КУНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

«КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ КЪАХЬЕГАМХОШТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума УКАЗ

1974 шера 18 январе арадаьнначa СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа дукккхача шерашка цlена къахьегарах а карагlдаьнна къахьегама гlулакхаш лоархlаш а СССР Лакхехьарча Совета Президиума цlерагlа «Къахьегама ветеран» яха медаль лойла.

г. ГРОЗНЕ ЛЕНИНСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА

«Красный молот» завод:

Адельшаков Алексей Тимофеевича — столяра.
Арефьев Евгений Алексеевича — болхлочоа.
Алькема Раиса Петровнана — болхлочоа.
Ахтеньева Матрена Федоровнана — болхлочоа.
Афанасьев Николай Иосифовича — контролера.
Бречко Александр Марковича — сталевара.
Бердников Александр Ивановича — стропальщика.
Блик Елена Ивановнана — кадрай отдела инспектора.
Бондарев Алексей Абрамовича — болхлочоа.
Балелов Федор Яковлевича — термиста.
Ботвинкин Максим Ефремовича — сталевара.
Баскаков Иван Николаевича — токара.
Балабанов Василий Егоровича — стропальщика.
Болдырев Василий Васильевича — шофера.
Бендус Ермолай Андреевича — шофера.
Вовченко Афанасий Федоровича — электромонтера.
Варич Зинаида Парфирьевнана — земледела.
Волкова Нина Ивановнана — кочегара.
Геворкян Шмавон Армаяковича — стропальщика.
Гутнев Константин Петровича — токара.
Горащенко Прасковья Андреевнана — берий яслей санитаркана.
Георгиев Анатолий Александровича — мастера.
Горковенко Василий Федотовича — слесара.
Галата Егор Михайловича — электросварщика.
Дубасов Алексей Петровича — болхлочоа.
Дубовикова Клавдия Никифоровнана — крановщика.
Долженков Петр Павловича — болхлочоа.
Дегтева Тамара Никифоровнана — земледела.
Заика Илья Ивановича — снабжене отдела начальника заместитела.
Замковая Наталья Максимовнана — болхлочоа.
Зубайраева Хаджата — стропальщика.
Ильченко Евдокия Трофимовнана — болхлочоа.
Игнатьева Анна Андреевнана — машиниста.
Костюшин Владимир Николаевича — крановщика.
Костющина Мария Андреевнана — кочегара.
Куколь Сергей Васильевича — отдела начальника.
Кучугуров Василий Антоновича — столяра.
Клев Иван Сергеевича — электросварщика.
Крымова Евдокия Петровнана — стерженщицана.
Киченко Илья Павловича — машиниста.
Крымова Антонина Георгиевнана — болхлочоа.
Кутышева Екатерина Христофоровнана — токара.
Кикосова Валентина Васильевнана — кладовщика.
Лучанинова Валентина Семеновнана — крановщика.
Мишин Александр Петровича — слесара.
Мошин Александр Михайловича — болхлочоа.
Мачульский Николай Семеновича — сварщика.
Морозов Николай Николаевича — слесара.
Плиенко Михаил Петровича — термиста.
Пономаренко Зинаида Ильиничнана — кладовщика.
Ромашкин Виктор Ивановича — термиста.
Стюхин Николай Сергеевича — мастера.
Славгородский Николай Ивановича — сталевара.
Савенкова София Комниковнана — болхлочоа.
Титиевский Михаил Довогдовича — строгальщика.
Ульченко Анатолий Ивановича — болхлочоа.
Шалякин Иван Федоровича — слесара.
Шакин Владимир Ивановича — болхлочоа.
Исколов Савелий Исаковича — токара.
Кондратов Николай Кирилловича — болхлочоа.
Карташов Михаил Ивановича — машиниста.
Куп Дмитрий Даниловича — мастера.
Лифанцов Илья Алексеевича — электромонтера.
Малинин Василий Петровича мастера.
Оников Семен Богдановича — болхлочоа.
Перетокин Василий Николаевича — слесара.
Гудырин Николай Егоровича — стропальщика.
Кривцов Иван Яковлевича — электросварщика.

Грозненски опытно-экспериментальни завод:

Плаксенко Дмитрий Григорьевича — инженера - конструктора.
Русаков Виктор Михайловича — контрольни мастера.
Романенко Агриппина Захаровнана — слесара.
Терентьева Мария Лазаревнана — компрессорщица.
Цицилина Мария Матвеевнана — бухгалтера.
Горбунов Семен Дмитриевича — слесара.
Никифорова Евдокия Ефимовна — кочегара.
Носик Трофим Иосифовича — слесара.

Грозненски кога гlирс бу фабрика:

Божко Раиса Кузьминичнана — болхлочоа.
Исакин Кузьма Ивановича — контролера.
Разуваева Мария Сергеевнана — болхлочоа.
Титовский Леонид Пантелеевича — болхлочоа.
Чулков Иван Павловича — плотника.
Шаулов Ассаил Изроевича — болхлочоа.

№ 2 йолча гlишлой материалий Грозненски комбинат:

Бевзенко Владимир Илларионовича — слесара.
Давыдова Анна Владимировнана — болхлочоа.
Денискина Лидия Елиферьевнана — болхлочоа.
Дмитриченко Анатолий Васильевича — оператора.
Игутов Иван Васильевича — болхлочоа.
Лунин Владимир Васильевича — болхлочоа.
Прокопова Мария Ивановнана — болхлочоа.
Темирова Малкана — болхлочоа.
Хасиева Табарика — болхлочоа.

Республикански санэпидстанци:

Бобрышев Константин Васильевича — эпидемиолога гlонча.
Есауленко Матрена Гавриловнана — лаборанта.
Костина Антонина Васильевнана — болхлочоа.
Кабанова Людмила Васильевнана — лора-эпидемиолога.
Мутовина Анна Илларионовнана — лаборанта.
Сухова Любовь Федоровнана — инструктора.
Харитонов Александр Николаевича — лора-эпидемиолога.
Щербань Ефросинья Семеновнана — санитаркана.

Грозненски объединени авиотряде гlолла

Аханова Наталья Викулевнана — болхлочоа.
Гундарев Владимир Аркадьевича — начальника штаба заместитела.
Ирушкин Василий Ивановича — авиамоториста.
Назаренко Мария Яковлевнана — радиооператора.
Товкалов Николай Прокофьевича — слесара.

Грозненски ремонтно-механически завод:

Инютин Владимир Федоровича — электросварщика.
Переверзин Георгий Митрофановича — слесара.
Суглобов Николай Сергеевича — электромонтера.
Сергеев Лев Павловича — мастера.
Талалаев Иван Васильевича — шофера.

Грозненски городской радиотрансляционни узел:

Калиниченко Петр Максимовича — монтера.
Параняну Григорий Александровича — монтера.
Стабровская Евгения Петровнана — оператора.
Чурсинов Андрей Акимовича — монтера.

Бувзама Грозненски эксплуатационно - технически узел:

Иванов Павел Федоровича — монтера.
Толстов Иван Михайловича — начальника заместитела.

Академика М. Д. Миллионщикова цlерагlа Грозненски мехкдаьтта институт:

Кузнецов Алексей Алексеевича — доцента.
Шаньгин Александр Николаевича — доцента.

КПСС Нохч-Гlалгlай обком:

Коновалова Татьяна Сергеевнана — инструктора.

КПСС Ленински райком:

Петренко Антонина Михайловнана — халкъа тlахьожама Ленински районни комитета хьалха хиннача председатела.

№ 32 йола юкъера школа:

Корчагина Мария Елисеевнана — преподавателя.
Купина Меланья Андреевнана — болхлочоа.

СССР Госгортехнадзора юкъера Кавказски округа управлени:

Байбус Владимир Константиновича — участкови инспектора.
Ермолов Юрий Михайловича — участкови инспектора.
Петухов Леонид Павловича — округа управлене начальника заместитела.

Нохч - Гlалгlай АССР Госстраха управлени:

Артамонов Федор Федоровича — управлене начальника.
Попов Тихон Лукьяновича — воккхагlа волча агронома.

«Грознефть» объединене УРС:

Петросов Самвел Цатуровича — УРСА-а начальника.
Рогожина Ольга Васильевнана — УРС-а планови отдела начальника.

Челюскинций цlерагlа кинотеатр:

Рязанский Павел Яковлевича — администратора.
Фример Иосиф Матвеевича — кинотеатра директора.
Хасанова Хабира Насибуловнана — кассира.

Городской цlеной боахама № 9 йола домоуправлени

Кобылянский Андрей Николаевича — управляющена.

г. ГРОЗНЕ ЗАВОДСКОЙ РАЙОНЕ ГIОЛЛА

В. И. Ленина цlерагlа мехкдаьтта чакхдоаха завод:

Антоненко Любовь Пантелеевнана — оператора.
Абрамушкина Ольга Семеновнана — йоккхагlа йолча инженера.
Андриенко Раиса Гавриловнана — оператора.
Андрианов Иван Федоровича — шофера.
Борка Василий Куцинович — оператора.
Богданова Александра Николаевнана — оператора гlонча.
Вудгер Нина Михайловнана — оператора.
Вержбицкий Олег Владимировича — болхлочоа.
Волошко Валентина Дмитриевнана — лаборанта.
Власов Иван Андреевича — маляра.
Голякова Софья Ефимовнана — оператора гlонча.
Гноевой Леонид Тимофеевича — участка начальника.
Гулов Алексей Петровича — болхлочоа.
Дешевой Алексей Кирилловича — слесара.
Дронов Иван Федоровича — электромонтера.
Дедов Стефан Ивановича — электромонтера.
Донской Андрей Михайловича — каменщика.
Емельянова Лидия Андреевнана — оператора гlонча.
Золотарева Александра Ивановнана — оператора.
Иванникова Мария Павловнана — оператора.
Кирсанов Сергей Степановича — болхлочоа.
Коновалова Антонина Степановнана — лаборанта.
Кречетова Ольга Тимофеевнана — болхлочоа.
Козловская Агния Феликсовнана — лаборанта.
Кондратьев Евгений Андреевича — токара.
Карпов Николай Ефимовича — токара.
Краюшкин Петр Андреевича — слесара.
Лукъянченко Прасковья Федоровнана — лаборанта.
Литвинова Елена Константиновнана — оператора.
Любецкая Мария Ивановнана — болхлочоа.
Лисицин Петр Васильевича — болхлочоа.
Малахов Михаил Сергеевича — плотника.
Мирошников Василий Ивановича — инструментальщика.
Масняннин Нестер Григорьевича — болхлочоа.
Мигунов Владимир Андреевича — слесара.
Мигирян Евгения Александровнана — оператора.
Объедков Николай Арсентьевича — болхлочоа.
Орлова Клавдия Ивановнана — оператора.
Поповкина Евгения Степановнана — оператора гlонча.
Политаева Александра Андреевнана — оператора.
Пост Валентина Яковлевнана — оператора.
Роткова Раиса Акимовнана — машиниста.
Рубинская Евдокия Ивановнана — машиниста.
Ржевская Серафима Степановнана — лаборанта.
Рыжов Михаил Михайловича — оператора.
Сафронова Екатерина Георгиевнана — болхлочоа.
Сидоренко Анастасия Михайловнана — оператора.
Сычева Татьяна Артемовнана — оператора.
Сереждинов Абдурахман Шигабудинович — болхлочоа.
Терновая Александра Ивановнана — болхлочоа.
Уханова Нина Георгиевнана — болхлочоа.
Фролов Владимир Павловича — оператора.
Фень Нина Мартыновнана — лаборанта.
Фролов Николай Филипповича — слесара.
Филиппович Павел Николаевича — слесара.
Хижняков Прокофий Васильевича — цеха начальника заместитела.
Шепелева Татьяна Александровнана — машиниста.
Шаюков Мучтаба Хусаиновича — оператора.
Шаповалов Семен Ильича — оператора.
Ширяев Евгений Александровича — токара.
ЧИ-Ян-ЧИ Юрий Николаевича — электросварщика.
Ястребов Михаил Ивановича — машиниста.
Яковлева Надежа Андреевнана — лаборанта.

(Йистедоалар 3-ча оагlув тlа).

«КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ КЪАХЬЕГАМХОШТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

—(Кхоачалла. Доладур 2-ча оагIо-тIа).

«Грозэнерго» районни энергетически управлене № 2 йола теплоэлектроцентраль:

Баранова Екатерина Дмитриевнана — машиниста.
Борин Павел Семеновича — машиниста.
Гончар Анна Яковлевнана — болхлочоа.
Дундуков Сергей Ильича — слесара.
Евсеев Владимир Яковлевича — электромонтера.
Ильин Константин Алексеевича — болхлочоа.
Кудряшов Николай Емельяновича — слесара.
Лалыкина Александра Сергеевнана — болхлочоа.
Мельникова Мария Васильевнана — машиниста.
Носова Надежда Васильевнана — лаборанта.
Петрушина Александра Ивановнана — машиниста гIонча.
Спащенко Евгения Алексеевнана — болхлочоа.
Скрипко Анна Дмитриевнана — машиниста гIонча.
Старчак Михаил Андреевича — болхлочоа.
Фесенко Иван Антоновича — слесара.
Хамидов Хамдул Есаковича — болхлочоа.
Чернышов Иван Ильича — болхлочоа.

Н. А. Анисимова цIерагIа Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод:

Анисимов Георгий Филипповича — вокхагIа волча оператора.
Бреслер Геня-Семеновнана — лаборанта.
Белов Александр Гавриловича — оператора.
Барсукова Нина Максимовнана — оператора гIонча.
Князева Майна Алексеевнана — оператора.
Кузнецов Афанасий Ивановича — слесара.
Косенко Евгений Дмитриевича — вокхагIа волча машиниста.
Коскова Антонина Ивановнана — оператора.
Милькин Владимир Даниловича — вокхагIа волча оператора.
Мытарев Иван Никодимовича — слесара.
Надак Дина Николаевнана — оператора.
Прокофьев Николай Федоровича — оператора.
Фролова Дарья Петровнана — болхлочоа.
Фомина Наталья Тихоновнана — лаборанта.
Шпак Анна Михайловнана — оператора гIонча.

«Нохч-ГIалгIайснабсбыт» МТС универсальни управлени:

Алимханов Яхьья Аскиевича — управлене начальника заместитела.
Гриднев Григорий Васильевича — слесара.
Сабельников Гавриил Васильевича — слесара.
Томашев Василий Ивановича — керттерча бухгалтера.
Тишкова Александра Ивановнана — контролера.
Мошникова Антонина Власовнана — йоккхагIа йолча бухгалтера.
Меркулов Дмитрий Ивановича — токаря.

Грозненски ацетонови завод:

Лебедев Василий Петровича — слесара.
Рукина Мария Сергеевнана — аппаратчика.

Аьшкабетонни конструкцей завод:

Борисов Константин Ивановича — плотника.
Каначев Алексей Филипповича — слесара.

Грозненски пассажирски автотранспортни предприяти:

Демченко Антонина Николаевнана — кассира.

№ 9 йолча городской профтехучилище:

Богодист Михаил Алексеевича — мастера.

Столовей, ресторанний, кафе треста фабрика-кухне:

Алькина Анна Факиевнана — кочегара.
Байракова Елена Семеновнана — болхлочоа.
Емельянова Евдокия Ефремовнана — продавеца.
Нерезова Евдокия Ивановнана — продавеца.
Прощенко Георгий Никифоровича — электромонтера.
Резниченко Татьяна Ивановнана — кочегара.
Романенко Марк Николаевича — болхлочоа.
Шевченко Серафима Яковлевнана — болхлочоа.
Хазова Анна Михайловнана — болхлочоа.
Цаплина Екатерина Никитичнана — болхлочоа.

ОКТЯБРЬСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА

«Октябрьнефть» НГДУ ОРС:

Буянова Нина Васильевнана — № 9 йолча тика йоккхагIа йолча продавеца.
Боровиковский Николай Евдокимовича — № 5 йолча столове повара.
Гетманский Степан Степановича — ОРС-а начальника.
Егорова Анастасия Петровнана — № 2 йолча тика кассира.
Завьялова Таисия Алексеевнана — № 1 йолча столове повара.
Калитко Михаил Никифоровича — экспедитора.
Крыгин Василий Фомича — ОРС-а керттерча бухгалтера заместитела.
Лимаренко Сергей Давыдовича — № 1 йолча столове повара.
Магомадов Али Магомадовича — грузчика.
Москальцова Прасковья Васильевнана — № 8 йолча столове болхлочоа.
Полянская Александра Власовнана — № 1 йолча столове кондитера.
Сапарова Елена Макаровнана — № 1 йолча столове болхлочоа.
Ткаченко Нина Ильиничнана — № 2 йолча тика кассира.
Хасилов Мансура — № 21 йолча тика заведующена.
Шмалюкова Валентина Моисеевнана — ОРС-а керттерча бухгалтера.
Горло Екатерина Ивановнана — № 1 йолча тика заведующена.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ**
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Г. СКЛОКИН**

г. Грозный.
1975 шу 15 октябрь

БАЛХАГА ДАЬННА КУЛГАШ

Картоева Даула Iабидата кхелла дIадаьлла тIа иттлагIа пятилетка чакхйоалаш латт. Районе а еррига республике а йовзаш я, цун цIи. ГIорвьяьна доярка. Ленина, Къахьегама Сийлен III степена орденаш делаер. къахьегамхой депутатий Малгобекски городской Совета депутат я.

1957 шера Инаркъерча шурий ферме ше болх бе еача хана Iабидата дага дацар шийна иштта доккхий толамаш карагIдаргда, аьнна. Хьайбаша хьакхашта кяле а дикача доярка опыт яцар. ХIаьта из безам хиларал совгIа, чIоагIа эшаш яр. Еррига уйла тIа а ерзаяь, боккхагIчаргара Iомалуш говзал караерзае йолаелар Картоева.

Хьалхарча шера шура яккхара план кхоачашйир доярка. Цхьабакъда, цунна гучадаьлар кхы а дуккагIа шура яккха йиш йолга. ДIахо йодача хана кхы а овсарегIа къахьега лаьрхIар хьинар долча доярка.

ШоллагIча шера а шура яккхара задани кхоачашйир цо. Цу хана деиз шера планаш дуккха тIеххкхоачашъеш хьайоагIа Картоева Iабидат.

— Хала-м дар, — яхаш хIанз дагалувц Iабидата дIадаха шераш. — ЗIамига дий бер а долаш да тIавоацаш дисар тхо. Балха а цIагIа а кхоае езар. Наб кIезига е езаш кулар. Бераш унахцIена а, дийша долаш а хьалкхеде гIертар. ХIаьта фермера хьайбаш а дар са кулгага сатувсаш. Царна а эшар Iунал.

ХIанз бераш хьалкхийнад. ВоккхагIвола воIи маьре яха хоза яха йоIи балха да. ЗIамагIа вола ши воI Советски Эскаре гIулакх деш ва. ЙоI наьна никъ хьа а лаьца «Ингушский» совхоза шоллагIча ферме доярка я.

Политически а тIема а кийчо еча дика гIулакх деш волчз къонгий письмоша гIоздоах наьна дог.

— Iа даь жерал дайнадац, Iабидат, — оал цунга юртарча боккхийча наха, маьра веждараша. — Харцахьа боацаш, эхь-юхь долаш хьалкхийнаб хьа къонгаш.

Иштта дог айдеш, шоашта езилга дIахайташ наха дукъ маъл хаст каста хоз Iабидата Из тамаш а яц. Из ше а я дог дIадала санна наха чIоагIа тIера. Кхыча тайпара хила йиш а яц коммунист. Ше депутат хиларах тарра юта бахача наха дага дар кхоачашдара, цар вахара хьалаш тоадара йоакхо ю цо.

Бераш кхедеш а ферме болх беш а Iабидата на зуви дIадахар 20 шу. Цох хилар Iалаьмате йоккха говзал йола мастер, совхозе дикагIаргча юкъе а дикагIа йола доярка.

Цунга кхоачаш дукха халонаш эшае йийзай хьинар долча доярка.

Ший балхах, говзала «къайленех» дувцилга дийхача Iабидата йоах:

— Са-м яц цхьаккха къайленаш. ХIаьта а вета а кхоабаш хилча шура дуккагIа лу доахаи дуккагIа хилийта хьийжай со, къаденнараш хаппахьа къонагарца хийцад.

Кулгага хьаIаьма етт дIакъоастабе хала-м да, хIаьта а группацара доахан продуктивность лакха йолаш хила деза.

Цу тIехь даим къовсам лоаттабу доярка, хIанз цун Iулаца шинъ шинар да. Халданза шамараштa массаж еш, ший кулгага Iомаду цо уж.

Боккха теркам тIабохийт Картоевас рационагIа доагIа доакъар дIа а кхоачийташ хан-ханнахьа доахан кхабара. ХIаьта цун толамий керттера дар-м из къахьегам безаш хилар да. Ферме саг хьавале ший доахана гонахьа хул из.

Сайрийна доахан дийтта даьлча дояркаш цIабига автомашина йоагIа. ЦIаболхачарца хилац из. Iабидата кхоачашданза кхы а гIулакхаш дисад. Хьаьшкара Iолийга доакъар юха чутоссаш, кIалхьарцар нийсдеш тоъал ха йоахк цо. ДуккагIа шура лур, хьамсарагIа бар хьаьсте боад къовлалуш юрта бодача новкъа йоал Картоева. Цу тIа далац балха ди.

Кра а ба Iабидатага хьежаш цун берашта шура лоаттаю етт. Цунга а хьажа еза. Хьо хIана гайнай, яхаш, санна Iехаш цунна духьала боагIа из. Дезал а хьаг шоай наьнаца цхьана шун тIа а хайша дагардиста ала. Ший берех хIаранега ала дезар безаме, кIаьда оал Iабидата.

Иштта безаме, Iимерза я из юртарча нахаца а, шийна балха боахкараша а. Бер мо гIадйода из шийна уллуврча новкъоста балха ка яьлча. Дуккхача шерашка ше балха зийнар, Iомадаьр къонабараштa камаьрша дIадовзийт.

Иштта къахьегаш хьайоагIа Картоева Iабидат. Октябра дезача ден сийна къахьегама вахте этта къахьегача Iабидата иттлагIча пятилетка хьалхарча кхаь шера план кхоачашъе лерхI.

Кхоачамбоацарашца машар боацаш, шийгара а шийна гонахьа барашкара а доагIар хьадехаш йолча коммуниста кIаьдъялар фуд ца ховш болх бу хьайбай боахам дегIабоалабе гIерташ. Хьинар дола доярка XXV Малгобекски городской партийни конференце делегаталла хержай совхоза коммунисташа.

ХIанз хьайбаш леладераштa эггара бекхтоккхамегIа йола ха хьатIаккхоачаш латт. Покъал лаьттача укх аькки кхоачамболлаш доакъар Iалашде аьттув ца хиларах доахан Iангара даха хало хургда. Цхьабакъда, Iабидат сагота яц. Цар ферме шортта доакъар Iалашдаьд, помещенеш ремонт яь Iанга кийчъяьй. Уж балхаш деча хьинаре дакъа лаьцад дояркаша шоаш.

Т. АРЧАКОВ.

ЮРТА БОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОШТА

Араьннай «Сельские зори» яхача зональни журнала аргIанара октябрь беттара номер. ДикагIа болча юрта боахама болхлой опыт ювцаш дукха материалаш я цу тIа кепа теха.

КIоарга чулоацам болаш я Ростовски области Азовски района райисполкома юрта боахама производственни управлене начальника А. Чайкина статья. Юрта боахама культурай боккха хьувкъам кхебе йиш хулийтача торонех дувц по ший статья тIа. ХIаьта цу района кхаш леладерий балха опыт йоккха я. Паччахьалкхенга ялат доккара ийслагIча пятилетка план 13,9 процент тIеххкоачашъяьй цар. Пхе шера планал совгIа паччахьалкхенга 74 эзар тонн ялат дехкад.

Йийшача пайда лургболаш я «Халданза тороиаш лехаш» яха ВАСХНИЛ академика Социалистически Къахьегама Турпала М. И. Хаджинова язъяь статья. Краснодарерча юрта боахама Iилма-тохкама института селекцеи керда фу кхелечен отдела Iилмахоша керда, лакха хьувкъам луча сортех йола хьажкIаш кхееш беча балхах дувц авторо. Цу отдела Iилмахоша тIеххьарча хана кхеяьй Нохч-ГIалгIай, Къилбаседа - ХIирий, Черей-Балкхарой республикай кхашка дика хьувкъача «Краснодарская - 303», «Краснодарская-334», «Краснодарская-352» сортех йола хьажкIаш.

Дуга кхедераштa дукха пайдане хьехамаш корадерга Краснодарски края Красноармейски района «Чебургольский» дуга кхедеча совхоза экономиста Т. Пшенкос «Тешамерча Iилма ларда тIа» яхаш язъяьча статья тIа. Дуга кхедеча нийсдолийтача гIалатехи уж дIадаха йиш хулийтача торонехи язду авторо.

Дуга кхедерий теркам тIаозаргболаш я «Боса оагIонца ушалаш йолча лаьтта дуга кхедар» яхаш биологически Iилмай доктор Е. Алешин кертте а волаш Кубански юртбоахама института массехк Iилмахочо язъяь статья. Азотнии фосфорнии удобренех пайда эцарах дуга кхедеча мел пайда боал дувц цар.

«Шекара свеклаш кхеяра — дикагIйола технологи» яхача разделе я Краснодарски края юрта боахама производственни управлене шекара свеклаши тхьамкеи мел дика кхеду хьожача отдела болхлоша «Лоалахоша - говзанчаша беча балхага хьежжа» яхаш язъяь статья. Йоккха балха опыт йолча цхьаша болча къахьегамхоша шоай лоалахошта юрта боахама культураш кхееча деча новкъосталах дувц цу статья автораша. Кубанций балха опыт техна а техка колхозийи совхозийи производстве юкъейоллайита дикка пайда баргба.

«Болх вIаштIехьбаккхарех экономикей» яхача разделе кепа техача «Боахам бекъача хана», «Цхьаи хьаста тIара», «Хозрасчет - керттера стимулятор» яхаш язъяьча статьяша а теркам тIаозаргба юрташкарча къахьегамхой.

«Хьайбашка Iа доаккхийтилга лерттIа вIаштIехьдаккхара» яхаш йолча разделе кепа теха, хIаьта химикатех пайда а ийбеш ча кийчдарах дувца «Тайп - тайпарча химикаташца» яха, хьайбаш кхоабача синтетически мочевинах пайда эцарах дуаца «Екъачен йошаьчен добавкашка» яха, кхыйола статьяш еша тIахьех оаха юрта боахама къахьегамхой.

КIоарга чулоацам болаш, йийшача пайда лургболаш дукха материалаш я «Фермашка — машиний комплексаш» яхаш рубрика йолча разделе.

С. ЧЕРВОНЫЙ,
«Сельские зори» журнала корр.

Тешаме новкъост

Сан боади къасталехьа 1572 автоколонна коара арайолалу тайп-тайпарча маркаех йола автобусаш. Царна юкъе хул номер 12—56 ЧИЗ йолча «Икарусаца» воагIа шофер Джанхотов ИбрахIим.

— Цхьа моттиг нийсъенна яц балха аравала из тIехьависа е ший бехкагIа цо балха тIа хьовзам баь, — йоах цунах предприяте кулгалхоша. Ший смена чакхъяьлча бокъонца автобусага хьеже, тоха дезача кулг техе мара цIаводац ИбрахIим.

РейсагIа аравала мара ца везаш ший сменашка массехказза Джанхотов ИбрахIима автобус кийчйича цу гIулакхага ваьлар цун новкъост а. ИбрахIима шийца леладу гIулакх, эздел укхаица леладе гIерт из а.

Даим кхоачашъю ИбрахIима паччахьалкхен план. Укх шера хьалхарча бархI бетта задапел совгIа ИбрахIима паччахьалкхенна дIаденнад 400 гаргга сом.

Башха дика производственник хиларах дазнна Iийналац цун сий, нахаца товш, безаме. Iимерза вола тешаме новкъост хиларах лоархI из.

— Цхьан дийнахьа эскаре гIулакх дечара отпускагIа цIабаьхка юха болха сай гаргара нах а нийца Урус-Мартанера Грозне сай машинаца хьавоагIар со, — йоах ИбрахIима. — ДарзагIо делхаш логIа а долаш баьдлуш латташ яр сайре. — ЦIаьхха бIаргкхийттар са хаьрца уллача мотоциклахк цунна лела уллача мотоциклистахч. Лораш тIаккхачарга хьежаве йиш йоацаш вар лозаваьр.

Цига тIанийсъеннача машиний водителех хIарарар из дIавига аьлча бIукъожабеш хиннав. Сиха ший машина тIара нах Iо а баьха машинаькъа больнице кхоачаваьв ИбрахIима унахо. Цул тIехьагIа Урус-Мартанe а ваха, цун дай хьалеха, царга цох хоам баь мара цIавахавац из. Цун дикача гIулакхех, оамалех, из тешаме новкъост хиларах кхы дуккха а масалаш доаладе йиш я.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча суда халкъа заседателя, предприяте агитатора деккараш цIенеи диззаи цо кхоачашду массехк шу дизад.

Шофер вола пхийтта шу дизад. ЛагIа тIара лагIа тIа воалаш санна ший балха говзал лакхъеш хьаденав из цу шерашка. 1960 шера шоферий курсаш чакх а яьха кхоалагIча класса водитель хилар цунах. Цох кхоачамбаь Iанзар Джанхотов ИбрахIим. Массехк шу даьлча шоллагIча класса водитель хилар цунах, цул тIехьагIа — цхьоалагIча класса, ше болх беш воллашехьа махачкалински автодорожни техникум заочно чакхъяьккхай. Цул тIехьагIа шоай предприяте механик волаш къахьегаш а хиннав.

Предприяте водителаш тоъаш боацилга шийна хайча юха а автобуса ко бе делла болх бе волавелар коммунист. ХIанз КПСС XXV съезда сийленца пакъавахара яхье а ваьнна болх беш ва Джанхотов ИбрахIим.

Б. КОСТОЕВ.

Свеклаш чуэца керда комплекс

Краснодарски край. Тимашевски районерча «Искра» яхача колхозе дуккхача шерашка свеклаш лелаерий механизированни звенона кулгалдеш ва Социалистически Къахьегама Турпал Ворошилов Анатолий Филиппович. БархI механизатора 370 гектара тIа кхею шекара свеклаш. Продукци колхозе эггара дарегIа я. Цхьа центнер свеклаш йоаккхаш 13 минутал дуккагIа ха дIайодац, хIаьта цунга дIабода мах 1 соми 24 кепиги мара бац.

Укх шера А. Ф. Ворошилов Днепропетровски комбайнови заводо арахийцача кердача комплексаца чуэцаш ва свеклаш. Из комплекс латт лордаш чуэцача прицепной машинахи «РКС-6» яхача овлаш чуэцача ше-шегIа лелача комбайнахи. Машина нийса мугIарегIа лелаю автомат а латт комбайна тIа. Кердача комплекса тIа бункер-накопитель а я, цо торо хулийт йоддаше гIера мухь транспорта дIатIаботта. Свеклаш тIехьагIа кхы цIенъе езаш хилац.

Шин сменагIа из комбайн лелаеш свеклаш лелаераша 18 сахьата 20 гектара тIа свеклаш чуэц.

СУРТА ТIА: кердача ялх мугIарагIа свеклаш чуэцача комплексаца чуэцаш я шекара свеклаш.

Е. ШУЛЕПОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ИМПЕРИАЛИЗМИ ДЕГIАУХА МЕХКАШИ

Империализмо леладу реакционни гIулакхаш, дегIаухача мехкашка социально - экономически дегIаахара процессашта новкъарле а еш, цун ший овлан тIара хьадоагIаш да. Яха а тIех пайдаш шийна чукхаьа а йиш йолаш яц империализм сбыта рынкаш, капитал дIаухийта сфераш, бедал духъюлла хьасташ ший доалахьа а дерзаь мара.

Итташ шерашка империалисташа Азе, Африка, Латински Америка дуккагIа дола мехкаш чуйийна довкаро къамий - кортамукъален болама низ бола талгIи хьоадарах колонизатораштa кхы дIахо шоай бе доахкдe маганзар шоаш дIалийца хийна лаьтташ, дунен доккхача даькъа доал де маганзар. Колониальни империш ехар. Цар гарташ тIа хьахинай 80 совгIа къона къамий паччахьалкхе. Цул совгIа, империализма позицеш цхьан оагIорахьара социализма низ дIахо боккхагIа хилар, хIаьта вокх оагIорахьара — империализмана чухьара вIашдухьаленаш иръалар бахьан долаш массе метте мелъяларах шоай позицеш чIоагIъяьй формально суверенни а йолаш. кIаьта ма-дарра аьлча хIанз укх сахьата экономически гIулакха империалистически державаех тийша йолча къамий къонача паччахьалкхенаша.

Цу хьалашка вIаштIехьа доацача даьннад дегIаухача мехкий халкъаш гуччахьа довхилга. Цхьабакъда хIаьта а уж хIанз а тIехьа кIаллатт дегIаяькхача капиталистически паччахьалкхений оагIонгахьара дунен халкъашта юкъерча торговле канаташка гIолла. Капиталаш дIаувзара наькъаца, цхьайолча кхыча формашца еча экономически эксплуатацена.

Цкъа-дале, дегIаухача мехкаша чукхухьачеи араккухьачеи товарашца еча базара тIахьожам лоаттабу империалистически державай кIезиг-дукха мара йоацача монополеша. ХIаьта цу тIеххьарчар шоай хьал тIех хиларах пайда а эцаш, ийерашка арахьара тIакхухьийт дунеи тIа юкъерча боарамал лакхагIа маьхаш дола продукци, хIаьта цар доазол арахьа доахаш долча товарий маьхаш шоашкара лох а деш дIайиду. Бакъдар аьлча, дунен халкъашта юкъера торговли нийсхо йолча условех хилийтара тIадерзадаь цхьадола товараш дохкача мехкаша чакхдоаха гIулакхаш чIоагIдаларца дувзадеша укх тIеххьарча шерашка кIезиг-дукха хувцаденнад гIулакхаш. Масала, ОПЕК-а членаш долча мехкий вIаштIехьдаьннад мехкдаьтта маьхаш дикка лакхде. Цхьабакъда дегIаухачеи капиталистически мехкашта юкъерча торговле доккхагIдола дакъа эквиваленти обмен ца хиларца белгалдоалаш да.

Цу тайпарча обмена ший тайпара форма хьагучаювл' «гIулакхаш дара торговли» оалачунгара (белггала аьлча мухьаш дунен халкъашта юкъе дIа-юха кхахьар да из). Мукъадаьннача мехкий хIанз а тоъал ший транспортни средстваш ца хиларах пайда а эцаш малхбузехьарча паччахьалкхений монополеша фрахтови маьхаш геттара лакхду, кхыча тайпара деча «гIулакхий» маьхашта ийсса хургдолаш.

ШоллагIа-дале, дегIаухача паччахьалкхений экономикана юкъе хIанз а чIоагIа позицеш дIахо а ший бе йоахкаю цар къаман къахьегамеи естественни ресурсашта эксплуатаци еш йолча кхыча мехкий частни капитало. Из эксплуатаци мел чIоагIа еш я хьахьокх, масала, укх даннеша: алхха 60-гIа шерашта юкъе кхаьчачул тIехьагIа дегIадаьхкача капиталистически мехкий йоккхийча монополеша дегIаухача мехкашкара дIадихьад 23 миллиард гаргга доллар. Из ахча дегIаухача мехкашта цу юкъа юхалург телача ахчаи субсидейи хьисапе деча массе тайпарча империалистически «новкъосталал» цкъаи ахазеи хIана дац аьнна дуккагIа да.

КхоалагIа - дале, шоай гIулакхий формашка йовзаш йола модификаци а хинна дIахо лелаш я (валютни фунт, французски франк, кхыяраш). Колониальни хана кхычарех тийша хинна мехкай автоматически метрополе законе юкъе кхухьаш хиннад, хIаьта цар валюташ чIоагIача, гуччахьа лохъяьча курсагIа зона лидера валютах дIатоссаш хиннад. Цо метрополе монополешка йиш хулийташ хиннай валюта юкъарчал доацаш дIа-хьа хувцара наькъаца шоашта карарча мехкашкара, реальни валютни курсаш хьаллоаттаеча хьалашка кхахьа йиш хургйолчул дуккагIа товараш дIадахьа. Цул совгIа, зона членаш долча мехкий дошо валюта резерваш бIарчча е цхьадолча даькъе монополе банкашка яьдай, вешта аьлча колонешеи ахколонешеи йилла ха йоацаш кредитовани яьй шоай метрополешта.

ХIанз валютни зонаш вIашагIйоххара даькъе хувцамаш хиннад, дуккха мехкаш царна юкъера дIадаьннад. Цхьабакъда, шоай валюташ юкъарчал доацаш тешшаме паргIатта конвертируеми валюташца хувцара (белггаларча боараме) тороиаш хилар а дезаш, дегIауха тоъал дукха мехкаш хIанз а зонай членаш а долаш диса да. Из бахьан долаш зонай лидераштa цхьадолча даькъе кредитовани ю членаш долча мехкий дошо валютни резервай чотах, хIаьта иштта частни капиталаш тоъал паргIата йоагIа дегIадаькхача капиталистически мехкашкара дегIаухача мехкашка.

Цу тайппара, факташа дог тешадеш хьахьокх, дегIаухача мехкашта хIанз а эксплуатаци еш латташ хилар. Кхыча дешашца аьлча, доал тIалатташи доала кIал латташи хьалхагIа хинна гIулакхаш, бакъдар аьлча модификаци а яь, хIанз а лелаш да, хIаьта цу хьакъехьа неоколониализмах дувца мегаргда.

МалагIаш да мукъаяьннача паччахьалкхенех дуккагIа яраштa малхбузехьарча монополей оагIонгахьара хIанз а тIехьа эксплуатаци тIалатташ хилара керттера бахьанаш?

ГIулакх миштад аьлча, царна яьннача политически паргIатоно ше автоматически боахама паргIатонга кхоачавац. ХIаьта экономически кхычарех тийша хилар къамий къона паччахьалкхенаш дегIаяхкара боарам лоха хиларах да.

Царех дукхагIъяраштa, масала, доазол арахьара еча финансированех пайда ца эцаш хилча дегIаахара темпаш лоадама сихъе магац, хIана аьлча цар шоай накоплeней боарам хIанз укх сахьата лоадам болаш бац. Цудухьа дунен халкъашта юкъерча капиталистически кредитах шерра пайда ца ийцача а хIаьта иштта тоъал йIаьхача хана шоай боахама цхьадолча доакъошка кхычи мехкий частни капитало леладу гIулакхаш ца магийтача а ялац уж.

Цул совгIа, мукъаяьннача паччахьалкхенашка тIехьалеца кхаьчар цхьа оагIув мара боацеш тоъал эсала дегIаенеш, цу тIа а керттерча даькъе дегIадаькхача капиталистически мехкашта эшараш кхоачашдара тIаерзаяьи я. Юххера а, уж, цхьаи оагIорахьара, доазол дехьара массе тайпара продукци тIаярах чIоаггIа тийша я, хIаьта вокх оагIорахьара—лоацачa хана лоадама хувца могаш яц уж шоай (дуккхача хьале монокультурни) арахьарча торговле географически лостамаши структурей. Цу гIулакхо дегIадаькхача капиталистически мехкашка йиш хулийт дIахо а торговиканалашка гIолла эксплуатаци тIалоаттае.

Мукъаьнна паччахIалкхенаш экономически дегIаяхкара шоаш тIехьайнсар дIадаккха, бахача навха материальнии культурнии боарам лакхбе гIерташ хиларах хIанз а тIехьа тIалатташ йолча империалистически эксплуатаце геттара чIоагIа духьаленаш уттаю уж декхараш кхоачашдарга бодача наькъа тIа. Цо накопленеш алсамъяхийтац, хIаьта долче, хIанзара экономика хьалъяйтац. Цудухьа хIанз латтача хьалашца машар бе дага дац дегIаухача мехкий халкъаш. Шоай боахама индустриализаци реконструкции еча юкъагIа шоаш кхычарех тийша хIама доацаш хулга чIоагIдара тороиаш вIаштIехьа а йоахаш, цар цу цхьан хана цкъа къовсам лоаттабу молагIча тайпара а неоколониализм гучаюлара духьала.

Шоай бокъонаш бахьан долаш къонача паччахьалкхенаша къовсам тIа-тIа чIоагIагIа лоаттабеш хиларах цкъаза цхьадолча хIамашта ка яланза ца йоалаш хул империализм, масала, аьттув болча тайпара юхалург цхьадола ахчеи субсидеши хьежаяр е преференцеш телар, вешта аьлча гIойле йолаш таможенни тарифаш увттаяр. ХIаьта а духьале ца еш шоай позицеш хеца дага яц империалистически державаш. Царна ловра мукъаьнна паччахьалкхенаш шоашта бедал лоаттаю шолгIарганш а хинна йисар, прогрессивни социальни дегIаахара наькъа тIа ца йоалийтар. Цу гIулакха малхбузехьарча монополеша средствай шерра арсенал юкъейоах. Царна юкъе—дегIаухача мехкашкара прогрессивни низаш вIашагIдахар, цхьа мехкаши халкъаши вокхарна тIахеххкара политика, моттигера реакционни гIозараши сепаратистски боламаши хьаллацар (Биафрен Катангеи из хиннача тайпара, хIанз Ангола территорех цхьа дакъа дIалоацача Кабинде гуш долчча тайпара). Белггаларча даькъе шоаш лерхIаш дола уж хIамаш кхоачашдара тIадерзадаь да СЕАТО-и СЕНТО-и санна йолча агрессивни тIема блокий гIулакхаш, дерригача дунен тIа дIакхестача малхбузехьарча державай Iалаьмате дукхача тIема базай сеть хьаяр. Циггача я юхалург тела ахча кIезигдар, торговли юхазар, кхыча мехкий монополеша оборудовани дIакхахьар, кхыча мехкий предприятешка саботаж лелаяр.

Империалистически паччахьалкхенаш шоашта ца еза правительстваш дIаяхар духьа къайлагIа барт ца беш а Iац. Из хьахьокхаш дола масал — американски ИТТ корпорацеи США Центральни разведывательни управленеи Чилера Сальвадор Альенде правительство дIаяккхара аьттув бола хьалаш кийчдеча дакъа лацар.

Цул совгIа, дегIаухача мехкашка чIоаггIа идеологически болх а бу малхбузехьарча державаша, «коммунистически кхерамца», обществана модернизаци яра хьалхашка латта декхараш чоалхане хиларца халкъаш унзара а доахаш. «Цхьаннегахьа баци» «озабезам баци» яхаш бувпача советникех пайда а эцаш, цар шоашта аьттув болаш йола политически экономически решенеш качъехк кхычарна. А вьина дий, империалисташа гуччахьа кхерам тIатесс дегIаухача мехкашта, шантаж лелаю царца, масала, США доал деча гIозараша Iарбий мехкий — мехкдаьтта доахарий хьакъехьа из дах хиннача тайпара.

Цхьабакъда, белгалдоалаш хIама да, дегIауха мехкаш хьалхагIарчул толаме хIанз империализма тийшача балхаштеи цо тIалоаттабеча низац духьала лоатталуш хилар. Цу гIулакха лоархIаме дакъа кхоачашду царна тоъал доккха моральнии материальнии новкъостали гIон деш долча социалистически мехкашцара цар юкъмоттиг чIоагIъяларо, Къамий-кортамукъален боламцара дунен социализма цхьоагIо — къамий къона паччахьалкхенаш политическии экономическии гIулакха шоай мукъагIа хулга дIахо чIоагIдара лоархIамегIа фактор.

Владимир ГАНКОВСКИЙ,
экономически Iилмай кандидат.

(АПН).

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

«Хельсинки эстафета дІаэца еза Азе...»

Азеи Африкаи халкъи солидарноста Организане совета XII сессе яха хиннача индийски делегацена керте лаьтта Инде парламента член В. П. Салхи волча нийсвеннача АПН корреспондента Правов Андрея дийхар цунгара Азерча коллективни кхерамзлен система хьаяра проблемех шийна хетар дувцилга.

— Хельсинке хинна ерригача Европа юкъара Совещани толаме чакхъяьйначул тІехьагІа, — аьлар В. П. Садхе, — машар хьаллоаттабара тІадерзадаь цхьана чакхдоахача гІулакхий совленаш кхы а шаьрагІа гуш хилар. Бакъда, Малхбузехьарча кепайоазоп цхьайолча органаша дувцаш нийсденнад сона, масала, Ази—Европа яц, азиатски мехкашта юкъерча къамйий дыни вІашдухьаленаша йиш хулийтаргьяц цхьаккха тайпа кхерамзлен система хьае, яхаш.

Цу тайпара дувцараш кортта боацаш хет сона. Хьаэцаргба вай, масала, са мохк. Дуккхача къамех латт из, дукха да цига тайп-тайпара дынаш. ХІаьта а тхоай лоІаме а даьина тхо хьадогІача шерашка дукха вІашдухьаленаш дІаяьхай оаха, хІаьта уж кастта цІеньенна дІаяларга догдоахаш а да тхо. ХІаьта азиатски паччахьалкхенашта юкъерча юкъмоттигах лаьца аьлча тхо эггара хьалха вІашагІтохтха исторически кхелаш цхьатара хиларо: дукхагІдола азиатски мехкаш колонеш хиннай. ХІаьта хІанз тхо тхоай экономика хьаеш доахк. Оаха кхетаду, тхона юкъера моллагІа вІашдухьаленаш неоколонизатораштa дезар долга.

— Хьона хетаргахьа, малагІча принципаш тІара хьалъе еза Азера коллективни кхерамзлен система?

— ДагайоагІа сона 1973 шера Леонид Ильич Брежнев визитаца Инде вена. Цу хана Азе коллективни кхерамзлен система хьаяра хьакъехьа ше дувцаш, КПСС ЦК Генеральни секретара аьлар, из эггара хьалха хьалъе еза паччахьалкхенашта юкъерча гІулакхашка низ юкъе ца баккха дош даларца, суверенитет лархІарца, чурча гІулакхашта юкъе ца гІертарца, къовсам тІа долла деррига дунен халкъашта юкъера дешаш машара паькъапа къестадарца, цхьана леладу гІулакхаш шерра дегІакхуваларца, и. кх. дІ. Аз къобалъю советски предложенеш.

«Низ» яхача деша маІан сона хетачох, герзашцара низ хинна Іаи. Бакъдар аьлча, агрессоро герзашцара низ цу азиатски паччахьалкхений, масала Корея, Индокитая мехкий е Гаргарча Малхбоалеп политически лоІамаи территориальни бІарчалан духьала баккхар вогІча тайпара халкъий паргІатонна тІаккхувдилга, массане а къоабалъяь тІайица дунен халкъашта юкъерча права нормаш гІожагІча тайпара телхаелга хиппад, хІанз а да. Цхьабакъда, мадарра аьлча, ужжамо долча хІамашка кхоачаву империализмои реакцеи экономически политически низ тІалоаттабара методех пайда эцаро. Циггара хьадоагІаш да дунен халкъашта юкъерча гІулакхашка хьулабаьча кепара низ юкъебахара принцип лоаттае гІертача неоколонизатораша ду лоархІамаш.

Цунца дувзаденна белгалънкха безам бар са Іалама рузкъана суверенни доал лара йола бокъо. Азерча къонача паччахьалкхений шоай опытагара дог тийшад, политически кортамукъале, нагахьа санна экономически ший лоІамс хиларца кхы тІа а чІоагІъеш из еце, мела хила тарлуш хиларах. Бокъонаш цхьатара йоаца массе тайпара договораши соглашенеши яра новкъосталца Іалама рузкъаштеи ресурсаштеи акхагІча тайпара эксплуатаци е а социально-экономически эргалонаш чакхъяхара массе тайпара новкъарле е а гІерт монополеш кортамукъа даьннача мехкашка.

— Хьона хетаргахьа, г-н Садхи, сено юха сецаду Азе коллективни кхерамзлен система хьаелга?

— Укх тІеххьарча хана тха континентера хьал тоъал хувцаденнад дикагІча оагІорахьа. Эггара хьалха патриотически низаш индокитае котдаларца дувзаденна. Цо хьахьеккхар Азе халкъаш кортамукъа довла безам болаш хилар. Цу коталонца дувз аз цхьадолча азиатски мехкий правительстваша хьалхагІарчул дуккха а кІезигагІа Малхбузенах тийша йола эрахьареи чуреи политика чакхъяхар. Ший территоре тІара американски тІема базаш дІаяха лаьрхІа ше хилар хьаккхайкадаьд, масала, Таиландо.

ХІаьта а кхыча мехкий тІема базаш Азе юсаш я. ХІанз шоай тІема базай керда система хьае гІерт империалисташ ерригача Азепа гобаьккха дІаоттае: Омана бердашта юхерча Масира яхача гІайренгара хьайолаяь Диего-Гарсияга гІолла чакх а яьккха, американски тІема базай малхбоалехьарча гомах дІатоха гІерт Империалистий цу тайпара планаш духьала я Азе халкъий овлангарча хьашташта.

Коллективни кхерамзлен система хьаяра наькъа тІара духьале я Азера Китая политика а, кхыча мехкий чурча гІулакхашта из юкъе гІертар. Масала, Индерча Нагалеиди Мизорами яхача штаташкарча сепаратистски тийша болх лелабеча элементашта Китаера герз ух, диверсантий курсаш йоах цар цига. Пекино цу тайпара политика лелаю Къулба-Малхбоален Азе дуккхача мехкашца а. Цунпа нийсде мегаргдолаш хІама дац ВІашагІкхийттача Штаташа дуккхача шерашка Индокитае чакхбаьха никъ мара. Цар а ишттa оагІув биллабар халкъо хьаллоацаш хиннача законни правительствай моастагІашца.

Со оптимист ва. Вайна хов, Европерча кхерамзленнеи цхьана гІулакхаш лелалареи йолча Совещане моастагІий дукха хиннилга, хІаьта а из толаме чакхъяьлар. Хельсинке эстафета дІаэца еза Азе. Сона хетачох, цу лерхІачунга кхачара тхо дукха гаргагІа латт, дуккхачарна из хетачул.

(АПН).

12 ШЕРА—ІОАЖАЛ КХАЬЧАРИЙ КАМЕРЕ

12 шу даьлча баьлар уж кортамукъа. Баьлар хІанзхІана набахтен гІовраш хьалІо а тетта, гІийло сердал йолча коридорашка гІолла Іо а бига, тІехьашка латташ электрически гІанд а долаш йолча наІаргахьа дугергдакх тхо яхаш садуаш ха яьккхачул тІехьагІа...

1959 шерара августовски садикъа бийса балийна яьлар неграшта Фредди Питтс, Уилберт Ли. «Меттахьа ма хье! Кулгаш фоартап тІа дахка!» — аьнна гІожа техача цІогІо тІехьашка кхайсар дезал, доттагІий, болх. Дуккха шераш дар цар лийна боахкаш даха дезаш хиннараш, шоайдар хІанз-хІанз дІадоал яхаш уйла еш унзареча кхерама кІал Іе безар цар. Лаьцача хана 19 шу даьина вар Фредди, хІаьта Уилберт—нийс шу вокkхагІа вар.

Фу хиннадар цу деношка Флорида яхача къулбехьен-американски штате? ЗІиюле саррахьа город Порт-сан-Джона юхе номер 98 йолча федеральни наькъа тІарча бензозаправочни колонкана дІатІа а ваха массехк негро дІадиІхад «Алхха кІайбараштa» яха сий доадеш дола йоазув тІалатта табличка наІар тІара дІадоаккхилга. Колонке болх беш бола болхлой бийпаш а даьха тІакховсабеннаб царна. Цигга дов а даьина вІашкаетта болабелар. Дукха ха ялалехьа неграш дІабахаб, хІаьта Іуйрийна гучадаьннап бензоколонке гІулакхе вола ши саг вoaцаш хилар. Циггача дегабуам баьб негрех.

Питтси Лин лийцаб. ХІаьта ши ди даьннача гІолла, дов даьина хиннача моттигера 14 миль дІахо ваххача пхьукІоага чу тепчаш а етташ боабаь бацаш корабаьб байна хиннараш.

Из дош «тахка» эттача моттигерча расисташта ховш хиннад шоашта фу деза. Кхыметтел Фреддеген Уилбертаген герз дий а ши саг вувча хана уж мича хиннаб а хьежавац царех цхьаккха а. Дош тохка а ца тохкаш хьалххагІе а оттадаь даьнна хиннад приговор. Тюремщикаша шоай ма-хулла сихагІа оарцагІа а баьнна лехав (нийсагІа аьлча нийцав) «теш». Из хиннай «вовхар духьа саг вувш Ли бІаргавайра шийна» яхаш хинна кхалсаг. ХІаьта вож доаца бахьанаш низагІа хьадувцийтад лийца боахкарашка. ДегІамаш тІа уралоаттадургбоацаш чІоагІа йийттай Фредденеи Уилбертаи, царна етташ хиннарех цхьанне яьхачох, уж дийна бисар тамаш а йолаш».

Расистски оакхараша шоай низ кхоачар даьд царга деррий дайта гІерташ. Из эшар царна негрий граждански бокъонашта тІехьарча боламе дакъа доацараш бехке бараа. Ховш ма-дарра, цу деношка ерригача американски къулбехьене расови дискриминацена духьаларча протеста демонстрацеш хилар. Неграшта сихагІа судамаш яйта гІертар тюремщикаш. Уж шоай карара балар кхерар уж, хІана аьлча Порт-сан-Джо зулам даь 16 ди даьннача гІолла доаллахарча Форт-Лодердейл яхача моттиге цхьаьккха а вийнавар бензоколонке болх беш хинна саг, хІаьта из а иштта пхьукІоага чу тепча теха вийнавар. Ийттаяр аьнна шоаш яхар дайта ца а мега, кхы а къизагІа Іазап тІаоттаде дагадехар расисташта. Лийца боахкараштa хайра, шоай гаргарчен бовзача-безачен наха Іазап тІаоттадергда яхаш расисташа кхерам тІатувсилга. Ший сесага Линча суд ергья яхаш расисташа кхерам тІатувсаш хиларах ший сакхийпачул тІехьагІа иштта мел яьхар дир Уилберта.

Бехке беш бараш суда зале дІачубаьхача хана унзар яр царна дІабІарахьажа, Берригa корта ийрча муаш доахкаш бар Фредде. Гуччахьа дар лийца боахкараштa низаш даьлга. Цхьабакъда цхьаккха негр юкъе воацаш хиннача присяженешта цун вІалла бала а бацар Укх тайпара яр цар принцип: «Дика негр из венна негр ва». Фредди Уилберти бехке бир. 1963 шера 28 августа Флориде приговор хьакхайкадир: электрически гІанда тІа бов беза Питтен Лин. Цул тІехьагІа Іоажал кхьчарий камере чулаьхкар лийцараш.

Лийца боахкараштa акхагІча тайпара низаш тІалоаттадарах дорхъенна Флоридера негритянски общественность судо леладеча бокъо йоацараштa духьала къовсам лоаттабе гІеттар. Дош юха суде делар, къоастадаь ца доалаш дукха дІаьхделар из. Цу юкъа Форт-Лодердейле саг вера деша хиннача суде кІайча американца Кертис Адамса дерий даьд, Порт-сан-Джо зулам даьр а иштта ше хилара. Массава а дог тийша вар судагара даьина гІалат юха тоадергдолгах.

1972 шера мара юха йоладеннаяц процесс. (Из селлара ха йоаккхаш шоаш боахкаш даькъаза ши саг хІанз-хІанз Іоажал кхьчарий камере палач чу ма воалий яхаш ваьллав). Юххера а, присяженеша юха хьалийцар шоай креслаш. Хьачубаьхар лийцараш. Циггача цхьа тамашийна хІама хилар. Юха а боабе суд хьаккхайкайир Питтсан Линаи, хІаьта Адамса баь лодкъам «ца мегаш» лаьрхІаб.

Кхы а чІоагІагІа дІайолаеннай неграш хьахецийтара тІехьара кампани. Цунна керте эттар 1973 шера вІашагІъелла расизманеи политически репрессештеи духьаларча къовсама Союз. Флорида губернатор Р. Аскью миччахьа вахача а, массе метте цунна хьалхашка хьаувттар «Хьахеца Питтси Лин!» яха плакаташ бе а доахкаш бола демонстранташ. Порт-сан-Джо хиннача событей деррига бахьанаш ше тохкаргда» аьнна дош дала дийзар губернатора. Кхы а 18 бутт баьлар из дош тохкаш, цул тІехьагІа Аскьюс решени яьй Питтсаи Линаи «гешт долда» аьнна. Тахан уж шаккхе а набахтара араваьннав.

Н. СЕТУНСКИЙ,
ТАСС корреспондент.
Нью-Йорк.

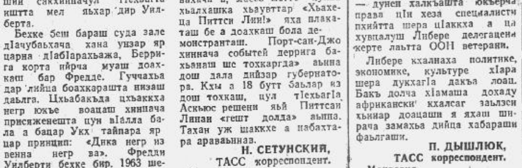

ФРГ. «Айенверке» яхача завода бІаьш болхлой хилар Эссене хиннача демонстрацеца дакъа лоацаш (сурта тІа). Из яр гарггарча хана 100 металлист балхара дІаваккха лерхІаш йолча предприятие администрацена духьала яь демонстраци.

АДН—ТАСС телесурт.

ЛИБЕРЕ КХАЛНАХ

Мандинго фух бола кхалнах Либере массе метте нийслу: наькъашка а юрташка а, фермашкеи городской базарашкеи. Сьаргаш санна ІотІаделхача догІанеи бІайха хьежача маьлхан кІал, гІоо-сибат долаши низ болаши бола уж лаьрххІа — каст-каста букъах хьатІадийхка бер а долаш — гІа боахаш болхаш хул юрташта юкъерча наькъа такилгашкеи автострадай йистошкеи гІолла, диза герга тускараш керта тІа а латташ. Цар керттера болх — Либере лаьтт камаьрша хьувкъадеш дола массе тайпара баьцадарашн соми хьанйбелгеи городской базарашка бохкилгеи. Цу кхалнаха кхоачашду Либере хьалашка боккхача лоархІаме дола юрташка продукташ кхееараштеи городашка уж юараштеи юкъера юкъарчал. Юртбоахама продукташ хадданза дІаехаш хилар хьал а лоацаш, кагийча фермерий безам хулийт цар помидораш, нарсаш, массаваш, апельсинаш, лимонаш дукхагІа яха. Сихха талхаш йола из продукци эцараш бахкарга хьежаш наькъий дІоаххала элаш а яь латтац хІанз, уж бахьан долаш сихха базар тІа кхоач. Фермер ваьннав ший товар эггара гаргагІча боккхача наькъа йисте хьатІаэзазача, цига массаза а нийслургба цунна ший продукци ши-ше эца гІертташ гІар-тата айдаь гонахьа хьувзача кхалнаьха бІарчча Іул.

Мандинго фух бола кхалнах берригача мехка гІорбаьнна ба хьинар долаш, маькара, хало ловш хиларца. Либере наькъашка гІолла шо долхаш хуле, шоашта эшаш мел йола хІама эца йиш я шуга царгара, кхыметтел автобуса чура ара а ца доалаш. «Цхьаццайолча хана хеталу, мандинго фух болча кхалнаьха хьинаро баьцадаарашн соми хьалхагІа кхачийт аьнна», — яхаш язду моттигерча журналиста. Кхы мел дар дІадаьлча а, цу фух болча кхалнаха городе баха нах кердача баьцадаарашцеи сомацеи Іалашбу, из проблема кхетамцеи сихеи кхоачаш а еш.

Дохкар — эцар — либерийски кхалнаьха массазара а ширача замалахба ден хьадоагІаш дола а гІулакх. Цхьабакъда из традици хІанз каст-каста телхаю обществе хулаш дола социальни хувцамаш бахьан долаш.

Либере экономикана юкъе чІоагІлуш йоагІа паччахьалкхен сектор, дегІаух промышленность, эргайоахаш тоаю образоване система. Къовсам латт экономически кортамукъален социальни эргалонаши бахьан долаш. Цу дерригача хІамаша дІадех кхалнах производстваца шерра юкъеозилга, хувцамаш юкъехкухь къахьегам традиционно бекъара, керда перспективаши торонаши хьаелл либерийкашта хьалхашка. ДІайоалаш латт Либере кхалнах дезалга хьожаш, цІагІара дезар деш, дохкар-эцар деш мара ца хинна ханаш. Укх тІеххьарча хана дукхагІа хиннаб баккхера образовани яьккха кхалнах. Дукхха либерийкаш хІанз лоархІамеча гІулакхаш тІа ба, хІаьта шоай декхарех геттара дика лоархІа а бу.

Из ишта хилар хьахьокх столица тоаяра Іалаьмате дукха хІамаш даьча Монровс столични округа мэр йолча Эдлен Сандимана.

Либере къаьсттача гІулакхашта посол йола, хьалхагІа кхыча мехкашцарча гІулакхий министра заместитель хинна Энги Брукс-Рандольф дувен тІа шоллагІа йола кхалсаг хиннай ООН Генеральни Ассамблея сессе председатель йолаш. Энги Брукс-Рандольф — дунен халкъашта юкъерча права цІи хеза специалисти пхийтта шера цІаккха а ца хувцалуш Либере делегацени керте лаьтта ООН ветерани.

Либере кхалнаха политике, экономике, культуре хІара шера дукхагІа дакъа лоац. Бакъ долча хІамаша доахаду африкански кхалсаг заьлзеи хьинар доацаши я яхаш ширача замахьа дийца хабараши фаьлгаши.

П. ДЫШЛЮК,
ТАСС корреспондент.
Монровия.

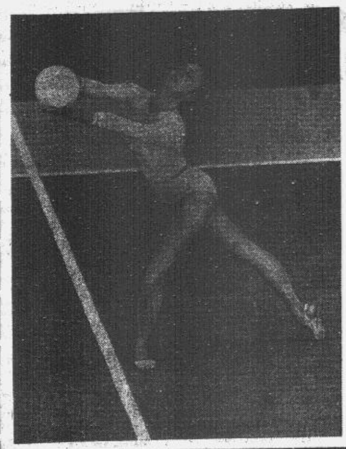

Ноябрь бетта Мадриде художественни гимнастикагІа дунен хьалхара моттиг йоаккхача йодача Советски Союза сборни командана керте хургья Советски Союза керда чемпионка — 17 шу даьнна киевски школьница Дерюгина Ирина.

Спортивни дезале яьй Ирина — цун да Дерюгин Иван хІанзарча пятиборьех 1956 шера олимпийски чемпион хиннав, хІаьта нана Украине чІоагІагІа ярех гимнастка лоархІаш хиннай. Бера хана дена спортивни сийленга са тувсаш хиннай Ирина.

Нанас дуккхача шераштa лаьрхІа йолча программагІа художественни гимнастика е Іомаяьй из. «Цу тайпарча спортивни дезале, — йоах чемпионка, — йолаелар со кхогаш яхачул тІехьагІа спорт лелае». Диъ шера балетни школе деша яьгІай Ирина. Кинорежиссераша хоза дегІ а сибат а долча йоІага дехар даь хиннад из кино яккхийта аьнна. Бакъда Дерюгинас хийца яц шийна дукха еза спорт.

СУРТА ТІА: тайжа а хоза дегІ сатташ а да бургац бе а елла упражнени еш йолча художественни гимнастикагІа 1975 шера Советски Союза чемпионка йолча Дерюгина Иринай болар.

АПН.

ШАХМАТАШ

НОНА е НАНА

Шахматех ловзара дунен чемпионка Гаприндашвили Нонаси из цІи яккхара къовса лерхІача Александрия Наваси дукен хьалхле яккхара тахан, 21 октябре, дІайолаеш йолча шоай матча хьалхара бархІ парти Пицунде ловзаергья, хІаьта юхе йиса бархІ — Тбилисе.

Из йоккха шахматни событи ГуржегІа чакхйоалаш хилар цаховш нийсденна хІама дац; дунен тІа эггара чІоагІагІа йола шаккхе а шахматистка гуржий къамагІа я, Тбилисе бахаш, укхаза деша баьгІа а шахматех ловза Іомабенна а ба.

Нонайи Нанайи биографешца кІезига дац вІаши тара дола хІамаш — цар спортивни наькъех дар хинна ца Іеш а. Цар шинне а хьалхара шахматни хьехархо цаІ ва, тбилисски пионерий Двореца преподаватель Карселадзе Вахтанг. ХьалхагІа Гаприндашвили Іомаяьй цо, тІаккха, хьалйоаккха хилча, Александрия а. Шинна а къонача кхалсаго тайп-тайпарча хана Тбилисски университете (Нонас ше йоккхагІа хиларах хьалхагІа) нийцай лакхара филологически образовани, шаккхе а лингвисткаш ба, английски мот ховш ба. Дезале ираз долаш а къонгаш кхебеш а я шаккхе. Нана городской пионерий Двореце шахматни кабинета заведующи я, Нона цига масса ханара консультантка я.

Селла дукха хІамаш вІаши тара дале а тахан шоай къовсам дІаболабеш йола ши доттагІа, оамалаши шахматни ловзара стили тайп-тайпара долаш ба.

Гаприндашвиле ше кхуви йоагІаш йолча хана Быкова Елизавета чІоагІа эша а еш, 9:2 счет йолаш кот а яьипа, 13 шера дІа ца хецаш тешаме дунен чемпионка цІи лелаю. Каст-каста—дукхагІча хана толам а боаккхаш—ловз из маІача наьха турнирашка, хІаьта массехказа маІача наха оттаяь шахматни мастера норма а кхоачашъяьй цо. ХІаьта кхалнахлцарча яхьах аьлча кхойтта шера сона дага ягІац Нона хьалхара моттига йоаккхаш йиса ха. ТІехьара официальни ловзар хилар укх шера июле Риге, СССР халкъий II Спартакиада программагІа шахматни финальни яхьаш йолча хана. Грузе сборни командаца йолаш бархІлагІча (кхалнаьха цхьоалагІча) доска тІа лейзача дунен чемпионка, нийс парти ловзаьча ворхІазза кот а йоалаш, шозза ничья а еш лидерий турнире хьалхара моттиг яьккхар (командацара цун доттагІа Александрия Нана шоллагІча доска тІа нийс парти ловзаяь ворхІазза котъяьлар).

Спартакиада хилалехьа Вейк-ан-Зее (Голланде) йоккхача дунен халкъашта юкъерча турнире Гаприндашвиле Іалаьмата йоккха котало яьккхар — 11 мара яккха йиш йоацача 9,5 очко а йоаккхаш.

Спорт дукха езаш, цкъа дІа тІа йирзача ловзара тІерa ца йоалаш хилар санна йола кІаьнкий оамалаш йоахкаш я Нона хІанз йоккхагІа хиннача хана а. Вейк-ан-Зее ше ловзарах дувцаш массехказа хьалхадаьккхар цо, турнире котъяьйнаяр со, бакъда бильярдах ловзарй матче (Голландерча советски посолаца) 2:3 счет йолаш ийшар-кх, яхаш. Бакъда шахматех ловзача хана из селла сиха оамал йола Нона сабаре а уйла еш а ловз, хІаьта из цун оамал дика а йовз цунца ловзараштa.

Дунен чемпионкаца тахан ловза йолалуш йолчун 25 шу даьннад. Мехка чІоагІагІа болча шахматисткашта юкъе геттара зІамига йолаш яхай Александрия Нана: пхийтта шу даьнначa хана лейзай из къаман чемпионата финале. Цу хана денз СССР хьалхара моттиг йоаккхача кхозза котъяьннай из.

Халача къовсаме яьккхай Александрияс чемпионкаца хІанз вІашагІкхетара йола бокъо. Къаьстта хала хиннай цун Ленинградерча шахматисткацара, 20 шу даьннача мехка чемпионка йолча Левитина Иринайцара финальни матч. ДІаязйир кхалнаьха командашка наггахьа мара хулаш йоаца счет — 9:8 (программагІа йоагІа 12 партии царех цаІ коттъяллалца кхы тІа ловзаяь пхи партии).

Нагахьа санна Гаприндашвили универсальни стиль йолча шахматистках я аьнна майрра ала йиш яле, Александрии цун дІагарга гІортташ я: цун керттера кхозар—тактика я. Бакъда Левитинаца ловзача хана позице стратегически чулоацам дика хьагойтар Нанас.

Мелла аьлча а дунен чемпионкехи цунца ловзачохи чІоагІагІа яр малагІа я оалалац сога.

СТРЕБНИЦКИЙ Алексей.
АПН корреспондент.

Рязански къонача зрителa театра гастролех

УЙЛА ЯЙТАШ, ТІЕХЬАВОАККХАШ

Рязански къонача зрителa театра ше гастролеш яьча юкъа кхийнад вай городерча зрителашта ше дезадалийта. ЗІамигачо, воккхачо хозахеташ, дикахеташ, дего къоабалбеш тІанийцар цар творчески болх, хІана аьлча театро уттаю проблемаш тахапарча вахарца, хьалхашка латтача декхарашца ювзаенна я. Харцдолчун, бакъдолчун, нийрчадолчун, нийсадолчун маІан деш, вахара наькъех къона зритель дІаккхетавеш я, керда граждании, малагІа никъ лаьца, фу оамалаш нийца тІехь-тІайоагІача гІозача кхоаенга гІоргва — хьогІ, из хозъе, тоае фу дергда-хьогІ цо аьнна уйлаш яйташ я.

Уж тайпа позицеш дика хьахьокх «Ираз лохаш» яхача морально-этически проблемаш айеш йолча спектакло. Спектакла режиссера С. С. Ларионовас дика кхетаьъ пьеса керттера тема — эхь-эздел, леладу гІулакхаш цІена, нийса хиларца мара хилац саг а граждании а. Принципаш ехка хьо пахашкашта, поартала, рузкъана тІехьвоале, уж мара кхы хІама бІарга ца гуш, хьо харцахьча наькъа тІа ваьннилга да.

Боккъалдар аьлча, цу спектакле дакъа лоацаш волча хІара артисто ший идейни а тематически а лини дика дІахьош хиларца, шоашта хьалхашка латта декхараш царна дика довзарца, хІаране ший турпалхо дика вовзаш, цун оамалаш, вахарІара позицеш дика а кІоарга а кхетаеш хьахьокхарца майра оалалу из спектакль постановщикий а артистий а йоккха творчески котало я, аьнна.

Фу нах ба аргда, фу даь безаргба поартали пахашкаши мара кхы хІама дага ца доаллаш йола Леночках (арт. Л. Н. Линская), дохкари-эцара миччахьара яьккха а хІамилг яккхари, тайшача балхах ше визза волаше а нахах во дар ала, царна моллагІа во цІи тилла кийча волча (арт. И. Ф. Екатериничев) Иван Никитичах, спекулянткaх Таисия Николаевнах (арт С. А. Озерова). Царех дІатоха мегаргволаш ва Леночкай доттагІа — аспирант Леонид Павлович а (арт. Г. К. Пецко). Артисташа дика ловзарца говза хьахьокх шоай персонажаш. Іалаьмате дика ловз артисташ Екатериничеви Линскаяи. Цар шоай говзалца кхы а чІоагІбу шоай турпалхошцара хьежашбагІарий цабезам. Цу массаволчоа - харц оамалаш, леладу гІулакхаш дегаза долча, тийшача балхах бизза болча наха юхе сийрдадаьнна доагаш дола лир санна духьаллатт эхь - эздел, вахарца лелара цІена никъ бола Клавдия Васильевна, (арт. Т. И. Агевкина), цун къонгаш — ший хьаьнала къахьегаш воалла Николай (арт. В. И. Фалалеев), хьаькъал долаш вола Іилман болхло Федор (арт. Б. Г. Курочкин). Бакъда, чІоагІа Леночка шийна езаш хиларца цо яхар, цунна дезар дукха леладу цо. Цунна ловш хиларца наьнацара буввальe дІавода из. Хала да из цунна а, цун нанна а, вежарашта а йишийна а. Из араваьнна дІаводаш вайна хеталу, дІа-м вига Іа из, бакъда, гайна - ганза ший нана йолча из юхавоагІар-м ва, хІана аьлча Леночкай вахара принципаш хьаллаьца из дІагІорг ца хиларах тешандаь. Из иштта хургхиларо тешам лу вайна ше дІавахалехьа ший эггара дезагІа дола балхаш чудола папка цо наьнага дІаяларо. Юххера а Леночка а Леонид Павлович а цхьана бусаргба аьнна а хет, хІана аьлча оамалаш, леладу гІулакхаш цар цхьатарра доландаь.

Баьдеча бус сийрдабаьнна боага седкъилг санна, сийрда, цІена оамал йолаш, Леночкас шоай цІагІа чуденача харцахьалолчох цецваьнна бІарахьежаш, ший дІакхоачача бера хьаькъалца, оамалца цу харцолца, эздел доацачунца ший тайпара къовсам лоаттабу Клавдия Васильевнай зІамагІа волча воІа — Олега (арт. В. Н. Грачев). Сов дика ловзарца ший турпалхочоа хьежаш багІарий безам тІабохийт артисто, цІендеш, хоздеш айду дог-уйла. Бакъдар дезаш я Татьяна — (арт. Гузигова С. Н.). Иштта ба хало Іовшаш, харцахьча наькъа тІа ца бовлийташ, цунах сакхеташ хьалкхийна а хІанз бахаш а бола Клавдия Васильевнай дезал. Боккъала йола нана я вайна артистка Т. И. Агевкинас хьахьокха Клавдия Васильевна. Сабардолаш, хьаькъал долаш я из.

* * *

ЗІамагІдолча бераштa лаьрхІа фаьлгах оттадаь спектаклаш а я театра репертуаре. ХІаьта вайна ма-харра, фаьлгаша говза къоастаду дикадар, водар, бакъдар-харцдар. Массаза а бакъдолчо, дикадолчо, нийсадолчо котало а йоаккх; харцдар, водар дегаздоаккх, наІалт кхайкаду. Иштта я режиссера С. К. Кузьминеи художника К. В. Андреевеи оттадаь «Ивани Марян» яхеи Самуила Маршака фаьлгах—пьесах оттадаь «Циска цІа» яхеи спектаклаш. Цу спектаклаша уттаю тайп-тайпара нравственно - эстетически а, морально - бытовой а проблемаш. Майрал, камаьршал, шо - шоайла гІо деш, гадоахаш, мискаволчоа, кІалвисачоа новкъостал деш, нагахьа санна цу гІулакха шоай са дІадала дезе, из дІадала а кийча йола тІехье кхее новкъостал ду цу спектаклаша.

Шераш дІаахарах, нах хувцалуш керда тІехье тІаярах советски халкъа цІаккха дицлургдац сийлахь - боккхача Даьй - мехка тІема шераш. ХІара тІайоагІача тІехьено ше-ший дош оалаш из тІом хьоабаьча фашисташта эгІазло кхайкаеш, тІем тІа байнача советски турпалий сий айдеш произведенеш араяьргья. ХІана аьлча из тема цІаккха а наьха дег чура дІаяла йиш йолаш яц. Цох лаьца, уж къиза, бирса шераш дувцаш я рязанцаша вайна бІаргаяйта «Спискаш тІа вацар» яхача Васильев Бориса язъяьча пьесах йола спектакль. Цу пьеса тІа бувцаш а спектакло вайна бІаргагойтараш а ба Брестски крепость лораеш фашисташтa духьал лаьтта денал дола советски тІемахой, шоай къона дегІамаш цига Іодийхка кІантий. Бакъда, цу тайппара, къонахчул къоастадеча деношка нийслу Даьхе, ший халкъ, новкъостий бохка кийча бола пхьагала са дараш.

Цу спектакла керттера турпалхо лейтенант Плужников ва — хІаьтта тІема училище а яьккха, Брестски крепосте хьожаваь къона эпсар. ТІом бола а бенна, цун кхийнадац ше хьожаваьча дІакхача. Спискашта юкъе веце а, визза Даьхен воІ ва из, цун сий лорадеш вала кийча а волаш. Артиста В. А. Диканске вайна хьагойташ вола Плужников геттара къона ва, дунен тІара вахарцара безам баэза, берий цхьайолча оамалах къастанза. Цхьаццадола хала гІулакх тІаэттача бокъонца къоастадац цо фу дича, миштa дича бакъахьа да, цудухьа цунгара цхьаццадола гІалаташ дувл, бакъда цун вахар дезаш доага бІаргаш дайча, вай цунна чІоагІа безам тІабода, хьо хье цунпа волаш санна, мел долча вота хІамах из лораве дог отт, цун новкъост хинна уллув вала лоз.

Ишта да вайна рязанцаша бІаргадайта шоай творчески вахар. — Хозадар, дикадар къоабалдеш, водар, харцдар хІалакдеш, вахара а лелара а уйлаш яйташ я из. Цудухьа вай городерча къонача зрителаша дег тІара къоабалбеш тІанийцаб хьаьший, цар гастролеша кхы цхьаькхаза хьахьекхад вай республика, вай города ІалаьматечІоагІа эшилга къонача зрителий театр.

Б. АБАДИЕВ,
театровед.

АЗЕРБАЙДЖАНА ХИНИЙ ХЬАКЪЕХЬА

Хишта «паспорташ» уттаде йолленнай Азербайджански ССР Іилмай Академе хин проблемай Іилма - тохкама институт. Цо тІа хургба долхача хиш тІа гІолла кечам лелара, цар чуьхьиг дахарах, цар ирригацино мелиоративни торонех йола дешнаш. Цигтача хургьа цар гидрофизически, гидрологически, гидрохимически характеристикаш.

Уж седенеш юкъеьоргьа СССР паччахьалкхен кердача Хин кадастрана (мехка еррига хин ресурсай хьакъехьа даннеш хаздаза лехьаеза даннеш). Из «вашагІйоллар» Советски Союза Іалама ресурсаш лорара шеррача программа цхьа дакъа. Из болх мел боккха хургба хара кхоачам ба алхха Азербайджане кагий а доккхий а 1000 совгІа дола хий да аьлча. Укх тІеххьарча 30 шера укхаза хьалъяьй Іалаьмате дукха гидроэлектростанцеш, водохранилищаш, хий дехкача каналаш, промышленни комплексаштей хий хьувза кІирсаш. ТІа-тІа дукхагІа их пайда эцаш хиш, хьрсадаш [illegible] характеристикаш.

Валерий ГРИГОРЬЕВ,
АПН корреспондент.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктоххама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленностан отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30. корректорске—2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем 2-80-71; бухгалтерии — 2-54-30. корректорской—2-89-88.

Газет арадуьла шинарен, пен, шоаттен деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковски, 92. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», Маяковского, 92.

Заказ № 6866.